

Mire költ a magyar állam?
Az állami kiadások szerkezetének vizsgálata európai uniós
összehasonlításban

Készítette: Palócz Éva

Kopint-Tárki
Konjunktúrakutató Intézet Zrt
H-1024 Budapest Margit krt 47-49.
<https://kopint-tarki.hu/>

Sorozatszerkesztő:
Palócz Éva

ISSN 2559-9399

ISBN- 978-963-7260

Készült a KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutató Intézet Zrt. házi nyomdájában
E kiadvány a KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutató Intézet Zrt.. engedélye nélkül nem sokszorosítható!

Tartalom

Összefoglaló	5
1. Módszertani bevezető.....	8
2. A magyar állam kiadásai a GDP arányában.....	10
2.1. Az állami kiadások szerkezete.....	11
3. Az egyes funkciók bemutatása részletesen	14
3.1. Működési kiadások.....	14
3.2. Védelmi kiadások	16
3.3. Rendvédelmi kiadások	16
3.4. Gazdasági jellegű kiadások	17
3.5. Környezetvédelem.....	20
3.6. Lakás és közösségi létesítmények (housing and community amenities)	20
3.7. Egészségügy	21
3.8. Szabadidő, sport, kultúra és vallásügyek.....	24
3.9. Oktatás.....	27
3.10. Szociális védelem.....	29

Összefoglaló

Sok szó esik mostanában a gazdaságpolitikai és politikai diskurzusokban arról, hogy mire mennyit költ a magyar állam és ez a kiadási szerkezet hogyan viszonyul más országokéhoz, illetve hogyan változott az elmúlt években, évtizedekben. Ezekben a diskurzusokban azonban gyakran keverednek a fogalmak, aminek az oka elsősorban az, hogy a megszólalók nem mindig primér és megbízható forrásból dolgoznak, illetve adataik módszertani megalapozottsága is kérdéses néha.

Pedig fontos kérdéstről van szó, hiszen az állam költési szerkezetének az adatai egyértelműen jelzik az állam preferenciáit: mely funkciókat helyez előtérbe, esetleg más feladatokkal szemben, és hogyan változtak ezek a preferenciák az elmúlt időszakban.

Ez az írás arra vállalkozik, hogy egységes forrás alapján, módszertanilag megalapozottan és részletesen bemutassa a magyar állam kiadási szerkezetét funkciók szerint európai és regionális összehasonlításban. Az adatok forrása a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott COFOG statisztika (Classification of the Functions of Government) amely az állami kiadások funkcióit 10 főcsoportba (ezen belül 69 alcsoportba) sorolja, és a kormányzati szektor (államháztartás és a kormányzatba sorolt vállalatok és nonprofit intézmények) kiadásait tartalmazza. A COFOG részletes listáját a mellékletben közöljük¹. Ebben a statisztikában a legfrissebb adat 2022. évi, a folyamatokat 2000-2022 között tekintjük át.

Természetesen a kiadások mértéke nem tükrözi teljes mértékben az adott funkció ellátásának **minőségét**. Megfelelő szervezéssel, átalakítással akár változatlan költségek mellett is lehet jobb szolgáltatást nyújtani. Ez fordítva is igaz: akár nagyobb GDP-arányos összegeket is lehet alacsonyabb hatékonysággal elkölteni. Erre jó példa a magyar államigazgatás magas működési kiadása (a GDP 5,2%-a): nem mondhatjuk, hogy a magyar kormány jobb és hatékonyabb adminisztratív szolgáltatásokat nyújt, mint mondjuk a cseh vagy az észt államigazgatás, amely a GDP 3,4-3,5%-át költi a bürokratikus kiadásokra.

Ugyanakkor az írásnak határozottan nem célja és nem is tekinti feladatának, hogy az egyes funkciókra költött állami kiadásokat vagy azok változásait szakmapolitikai magyarázattal lássa el. Erre nem is vállalkozhat, hiszen az állam kiadásai a gazdaság és társadalom minden területére kiterjednek, ezért ennek a vizsgálata messze túlmenne ennek az írásnak az ambícióján. Az egyes funkciók kiadási adatainak tartalmához, a mögöttes okokhoz a szakmapolitikai ismerői tudnak hozzászólni. Ez az írás ehhez is adalékot kíván nyújtani.

Kétségtelen, hogy a kormányzati kiadásokban vannak bizonyos általános, illetve egyedi **determinációik**. Az *általános* determináción azt értjük, hogy nagyon nagymértékben nem lehet eltérni a fejlett európai országok kiadási struktúrájától, mivel az egyes, történelmileg kialakult, hagyományos állami funkciókat minden országban el kell látni. Az *egyedi* determinációk pedig azt jelentik, hogy minden országnak van egy bizonyos kialakult költési szerkezete, és intézményrendszere, amelyet egyik évről a másikra nagyon nehéz, sőt lehetetlen jelentősen elmozdítani. A meglévő intézményrendszer és költési szerkezet csak fokozatosan módosítható. A magyar állam költési szerkezetének változása azonban azt bizonyítja, hogy egy évtizeden belül már jelentős elmozdulásokat lehet végrehajtani. Ez az írás ezeket a változásokat mutatja be.

¹ A COFOG statisztika részletes leírása itt található
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10142242/KS-GQ-19-010-EN-N.pdf/ed64a194-81db-112b-074b-b7a9eb946c32?t=1569418084000>

Az adatok alapján leszögezhető, hogy egyik régiós országban sem történt az állami kiadások szerkezetének olyan mértékű átalakítása az elmúlt 12 évben, mint Magyarországon. A magyar államnak alig több, mint egy évtized alatt sikerült az állami kiadások szerkezetét jelentősen eltéríteni mind a saját korábbi struktúrájától, mind a régiós, sőt az európai átlagtól.

Mivel az állam teljes GDP-arányos kiadása 2010-ben és 2022-ben majdnem pontosan megegyezett, a GDP 48,9, illetve 48,8%-a volt, egyszerűen kiszámítható a nyertes és vesztes funkciókra költött állami kiadások százalékpontos változása 2010-2022 között. Az alábbi táblázatban a „vesztes” funkció eltérését pirossal jeleztük.

	Kiadás a GDP százalékában		% pont
	2010	2022	eltérés
1.Működési kiadások	5,1	5,2	0,1
1.7.Kamatfizetés	4,2	3	-1,2
2. Honvédelem	1,2	1,4	0,2
3. Rendvédelem	1,8	2	0,2
4. Gazdaság	5,8	10,5	4,7
5. Környezet	0,6	0,6	0
6. Lakásügyek	0,7	0,8	0,1
7. Egészségügy	5	4,4	-0,6
8. Sport, kultúra, vallás	1,8	2,7	0,9
9. Oktatás	5,5	5,1	-0,4
10. Szociális védelem	17,2	13,1	-4,1
Összesen	48,9	48,8	-0,1

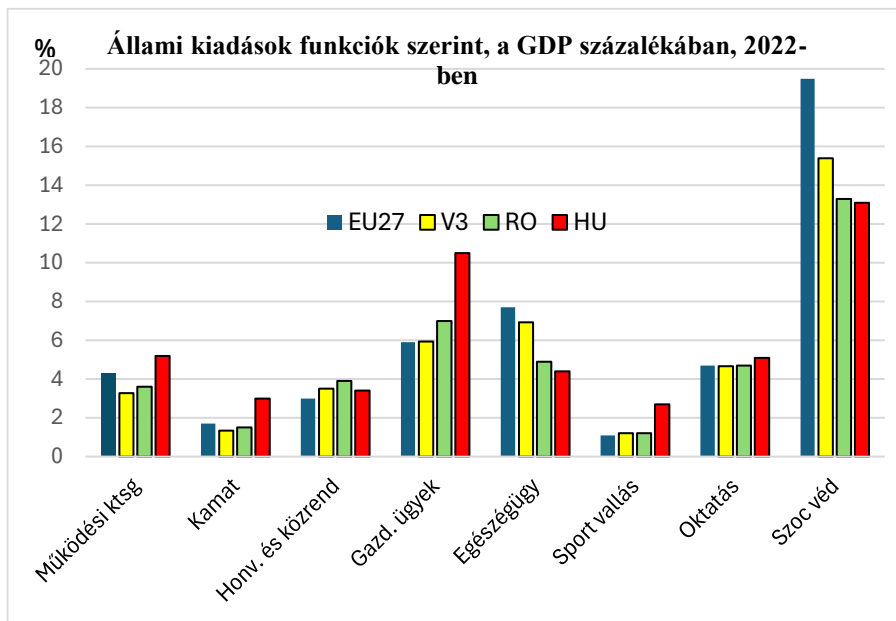
Néhány megjegyzés a vesztes és nyertes funkciókhoz:

- Az állam működési kiadása (COFOG 01 kamatfizetés nélkül), amelyre a magyar állam **hagyományosan** többet költ, mint az EU- és a régiós átlag, és ez lényegében az elmúlt időszakban **sem változott**. A magyar államigazgatás magas költségei súlyos teherként nehezednek a magyar gazdaságra: az 1-1,5 százalékpontos GDP-arányos többlet, amellyel a magyar állam többet költ a saját működésére a régió átlagához képest, a 2022. évi GDP-ben kifejezve mintegy **850 milliárd forint**, azaz ennyivel többet költött az állam intézményei és az általános szolgáltatásai fenntartására ahhoz képest, mint ha ezek a GDP arányos kiadások hasonlóak lennének a régió többi országaihoz.
- Van még 4 kis súlyú funkció, ahol szintén nem történt lényeges változás: a rendvédelem, honvédelem (COFOG 02 és 03), a környezetvédelem és a lakhatás, közösségi létesítmények (COFOG 05 és 06). Ezek a funkciók minden országban – egyenként – a GDP 1-4%-át képviselik.
- 2022-ben a **kamatfizetések** (COFOG 01.7) csökkentek 2010-hez képest, ez azonban nyilván nem „vesztes” funkció, mivel ez egyértelműen kedvező fejlemény volt. Azt azonban más pénzügyi forrásból már tudjuk, hogy a kamatfizetés 2023-ben 4,7%-ra (1,7 százalékponttal) emelkedett. 2023-ban az állam összes kiadása 49,5%-ra, azaz 0,7 százalékponttal nőtt, ez részben fedezetet nyújtott a magasabb kamatfizetésre, de 1,0 százalékpont erejéig más funkciók is áldozatul eshettek. Nem tudjuk, hogy ezek a korábban „vesztesek” vagy a „nyertesek” közül kerültek ki.

- a **gazdasági** funkció 4,7 százalékpontos többletkiadásaiból 2022-ben 2 százalékpontot tettek ki az energiaügyekre fordított állami kiadások, azaz a megemelkedett energiaárak lakossági állami támogatása (Rezsivédelmi Alap). Ez tehát indokolható. Ugyanakkor például a közlekedés finanszírozásának a növekedését (+1 százalékpont) nem igazolja az ágazat állapota;
- az **oktatási** kiadásokon belül jelentős átrendeződés történt: csökkent az alapfokú és a középfokú oktatásra és jelentősen emelkedett a felsőfokú oktatásra költött állami kiadások aránya;
- az **egészségügyi** kiadások minden eleme zsugorodott, de különösen a fekvőbeteg ellátás finanszírozása;
- a **sport-kultúra-vallás** kiadási csoport GDP-arányos kiadásainak valamennyi eleme emelkedett;
- a **szociális** védelem GDP-arányos kiadásainak valamennyi eleme csökkent, a család- és gyermektámogatások kivételével.

.-.-.

A magyar állami kiadások szerkezete 2022-ben az EU27 átlagához képest lényegében hasonló eltéréseket mutat, mint amit a 2010. évi kiadások szerkezetéhez viszonyítva a fentiekben láttunk. Európai összehasonlításban magasabb a működési költség és a gazdasági jellegű kiadás, és alacsonyabb az egészségügyre, a sport-kulturális-vallási, valamint a szociális védelmi célú kiadás.

1. Módszertani bevezető

Az adatok forrása a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott COFOG statisztika (Classification of the Functions of Government) amely az állami kiadások funkcióit 10 főcsoportba (ezen belül 69 alcsoportba) sorolja, és a kormányzati szektor (államháztartás és a kormányzatba sorolt vállalatok és nonprofit intézmények) kiadásait tartalmazza.

A főbb állami funkciók a következők

- 01 Általános közszolgáltatások, benne
 - 01.7 Az államadóssággal kapcsolatos tranzakciók
- 02 Védelem
- 03 Közrend és közbiztonság
- 04 Gazdasági ügyek
- 05 Környezetvédelem
- 06 Lakásügyek és településfejlesztési ügyek
- 07 Egészségügyi
- 08 Szabadidő, kultúra és vallásügyek
- 09 Oktatás
- 10 Szociális védelem

Az állam működési kiadása (COFOG 0) tartalmazza az állam kamatfizetését (COFOG 01.7), amelyet le kell választani a működési kiadásoktól. Erre azért van szükség, mert a kamatfizetés nyilván nem az állam működési kiadása, ezért érdemes a működési kiadásokat a kamatfizetések nélkül vizsgálni.

Mint a felsorolásból is látható, az adatbázis nem teljesen egyenszilárdságú funkciókat tartalmaz. A környezetvédelmi vagy a lakásügyi kiadások ugyanis, mint látni fogjuk, valamennyi országban a GDP 1-3%-át teszik ki, miközben a szociális kiadások a 13-18%-át. Mivel azonban a nagyobb kiadási tételek részletesebb, alfunkciók szerinti adatai is rendelkezésre állnak, ezek az aránytalanságok kezelhetőek. A tanulmányban elsősorban a jelentősebb állami funkciók súlyát fogjuk megvizsgálni, amelyekben az elmúlt évtizedben jelentős változások történtek, de bemutatjuk a kisebb súlyú funkciók alakulását is.

Az egyes állami funkciókra költött összegeket a bruttó hazai termék, azaz a **GDP arányában** mutatjuk be. Vannak olyan statisztikák, amelyek a kiadások szerkezetét az állami **kiadásokon belül** mérik. Ennek is van létjogosultsága, mivel a kiadások **eloszlásáról** pontosabb képet nyújt. Ez azonban nemzetközi összehasonlításra kevésbé alkalmas, mivel a teljes állami kiadási ráta az egyes országokban jelentős mértékben különbözhet. A GDP arányában mért kiadási szerkezet ezért alkalmasabb nemzetközi összevetésre.

Mindazonáltal, mellékeljük az egyes évek nominális GDP adatait is, ami lehetővé teszi, hogy a százalékpontos eltéréseket (akár negatív, akár pozitív irányban) a magyar és a nemzetközi adatok között le lehessen fordítani milliárd forintra.

A magyar bruttó hazai termék (GDP) folyó áron, milliárd forintban

Év	milliárd forint	Év	milliárd forint
2000	13 340	2012	28 919
2001	15 413	2013	30 343
2002	17 441	2014	32 827
2003	19 109	2015	34 985
2004	21 089	2016	36 312
2005	22 572	2017	39 336
2006	24 322	2018	43 554
2007	25 730	2019	47 940
2008	27 233	2020	48 808
2009	26 468	2021	55 557
2010	27 428	2022	66 166
2011	28 492	2023	75 087

Forrás: KSH STADAT adatbázis https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0004.html

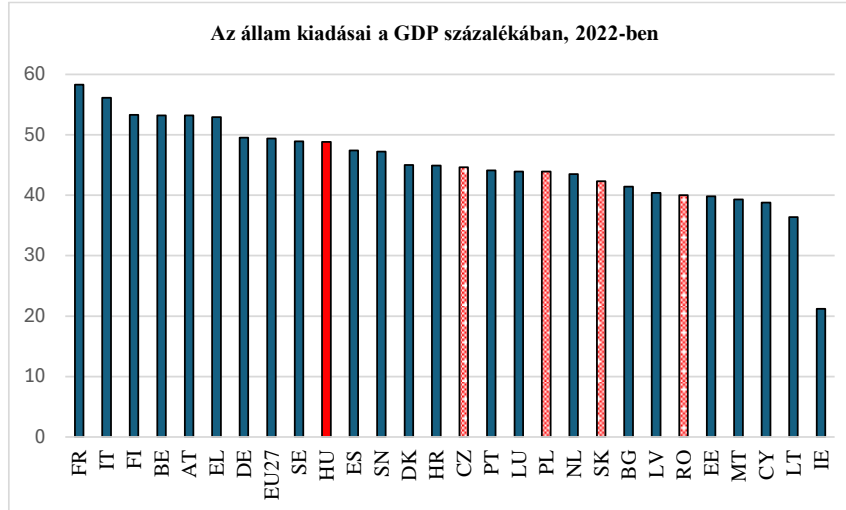
Fontos, hogy valamennyi adat kizárólag az adott funkcióra költött **állami** kiadásokat tartalmazza, az egyéb forrásokból (háztartások, civil szervezetek, esetleg vállalatok) finanszírozott kiadásokat nem foglalják magukban. Az állami kiadások a nemzetgazdasági számlákba foglalt megfelelő adattal egyezik meg, annak a szerkezetét mutatja. Ez különösen lényeges azokban a funkciókban, ahol a magánforrások jelentős szerepet játszanak. Az ábrákban külön nem jelöljük, hogy minden esetben az **állam** kiadásairól van szó, és ezek a **GDP arányában** értendők.

Azt is fontos megjegyezni, hogy a bemutatott állami kiadások nem tartalmazzák az EU-s támogatásokat, pontosabban csak a fejlesztési projektek állami hozzájárulását (önrészt) foglalják magukban.

Mivel a COFOG csak az állami kiadások megoszlásáról ad számot, az adatok – az állami kiadásoknak a nemzeti számlákkal való megfeleléséértelmében – nem tartalmazzák azokat az **adókedvezményeket** sem, amelyeket az állam egyes csoportok számára nyújt. Ez elsősorban a családtámogatások és a sport-támogatások esetén játszik fontos szerepet a családi adókedvezmények, illetve a sportkluboknak nyújtott Tao kedvezmények formájában.

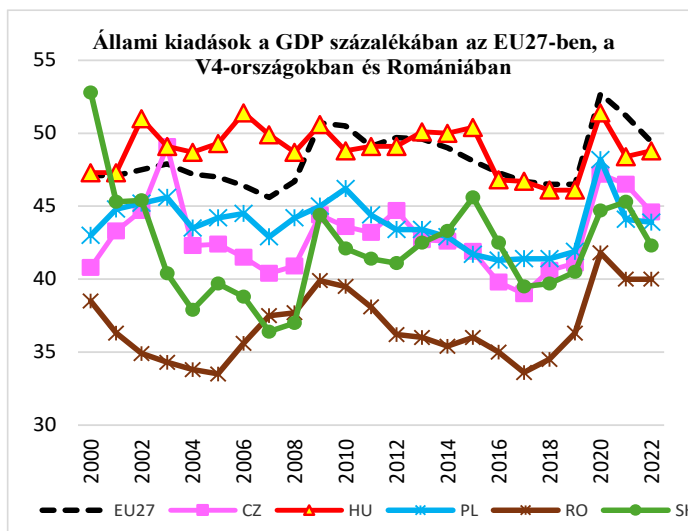
2. A magyar állam kiadásai a GDP arányában

A magyar állam kiadásai az elmúlt 2 évtizedben jellemzően a GDP 45-52%-át tették ki. 2022-ben ez a mutató a GDP 48,8%-a volt, s ezzel az EU27 rangsorában a 10. helyet foglalta el és csupán 0,6 százalékponttal maradt el az EU-átlagtól. Előtte jórészt fejlett jóléti államok, illetve 2 dél-európai ország helyezkedik el.

Az egy főre jutó, vásárlóerő-paritáson mért GDP (azaz a fejlettség) és az állami kiadások GDP-aránya között nem állapítható meg összefüggés. Kétségtelen, hogy néhány nagyon gazdag észak-európai ország különösen magas újraelosztási rátával rendelkezik, ez azonban nem általános: a fejlettségben az EU-átlag 133-135%-án álló Dánia, Svédország vagy Hollandia GDP-arányos állami kiadásai alacsonyabbak, mint Magyarországon.

A közép-kelet-európai országok kivétel nélkül alacsonyabb állami kiadási rátával rendelkeznek, mint a magyar, külön tekintettel a románra, amely hagyományosan a régió legalacsonyabb jövedelemelvonási és újraelosztási rátájával működik, és kb. 10 százalékponttal alacsonyabb, mint a magyar.

A magyar állam GDP-arányos kiadásai hagyományosan 5-7 százalékponttal magasabbak, mint a három másik V4-országé, nagyjából megegyezik az EU-átlaggal. Pár évben annak alatta, más években felette volt. 2016-19 között a csökkenő kiadási rátát valamennyi országban a gyors

gazdasági növekedés miatti magas GDP szint támogatta. 2020-ban a COVID járványban egyrészt a gazdasági visszaesés csökkentette a nominális GDP-t, másrészt pótlólagos egészségügyi és munkahelyvédelmi kiadásokat tett szükségessé. Ez valamennyi országban jelentősen emelte a GDP-arányos kiadások szintjét, de a magyar 5-10%-os kiadási többlet a COVID járvány után is fennmaradt.

2.1. Az állami kiadások szerkezete

Mielőtt az egyes állami kiadási funkciók részletes vizsgálatára rátérnénk, röviden bemutatjuk, hogy a fenti 10 fő funkcióra mennyit költ a GDP arányában a magyar állam, az EU27 átlaga, a másik 3 V4 ország és Románia. Az ábra a következő oldalon található. A magyar adatok minden esetben piros háromszögben sárga kitöltéssel láthatóak, az EU átlaga szaggatott fekete vonal, és a többi ország jelölése is azonos minden ábrán, a könnyű összehasonlíthatóság érdekében.

Az ábrákból kiolvasható, hogy egyik régiós országban sem történt meg az állami kiadások szerkezetének olyan mértékű átalakítása, mint Magyarországon. 2010-ben a magyar állam kiadási szerkezete nagyjából még belesimult a régió országainak az átlagába, 2022-re azonban már erősen eltért attól. A magyar államnak egy évtized alatt sikerült az állami kiadások szerkezetét jelentősen eltéríteni mind a saját korábbi struktúrájától, mind a régiós, sőt az európai átlagtól.

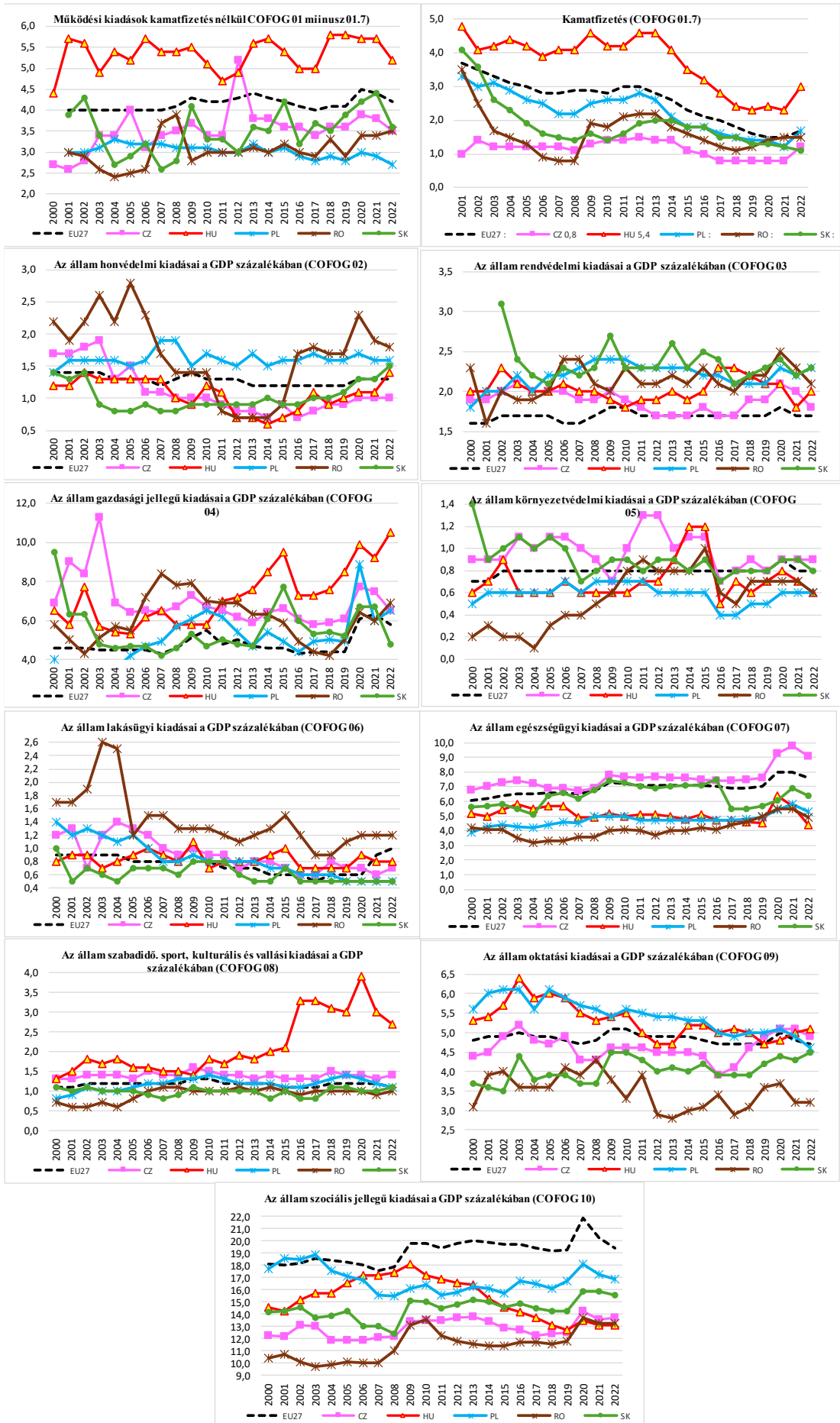
Mivel az állam összes GDP-arányos kiadása 2010-ben és 2022-ben majdnem pontosan megegyezett, a GDP 48,9, illetve 48,8%-a volt, egyszerűen kiszámítható a nyertes és vesztes funkciókra költött állami kiadások százalékpontos változása 2010-2022 között. Az alábbi ábra ezt mutatja.

Ami nem változott:

- Az állam működési kiadása (COFOG 01 kamatfizetés nélkül), amelyre a magyar állam **hagyományosan** többet költ, mint az EU- és a régiós átlag, és ez lényegében az elmúlt időszakban **sem változott**. A magyar államigazgatás magas költségei súlyos teherként nehezedenek a magyar gazdaságra: az 1-1,5 százalékpontos GDP-arányos többlet, amellyel a magyar állam többet költ a működésére a régió átlagához képest, a 2022. évi GDP-ben kifejezve mintegy **850 milliárd forint**, azaz ennyivel többet költött az állam intézményei és az általános szolgáltatásai fenntartására ahhoz képest, mint ha ezek a GDP arányos kiadások hasonlóak lennének a régió többi országaihoz.

A magyar államigazgatás magas költségei súlyos teherként nehezedenek a magyar gazdaságra: az 1-1,5 százalékpontos GDP-arányos többlet, amellyel a magyar állam többet költ a működésére a régió átlagához képest, a 2022. évi GDP-ben kifejezve mintegy **850 milliárd forint**, azaz ennyivel többet költött az állam intézményei és az általános szolgáltatásai fenntartására ahhoz képest, mint ha ezek a GDP arányos kiadások hasonlóak lennének a régió többi országaihoz.

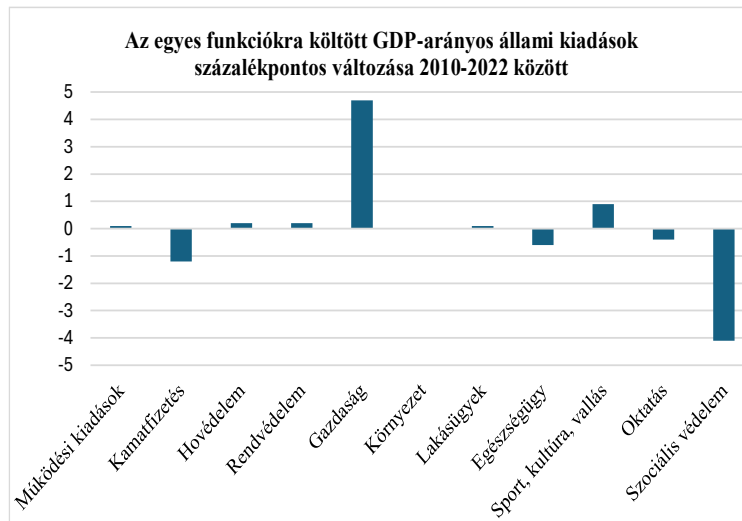
- Van még 4 kis súlyú funkció, ahol szintén nem történt változás. A rendvédelem, honvédelem (itt a jövőben minden országban emelkedés várható), a környezetvédelem és a lakhatás, közösségi létesítmények.

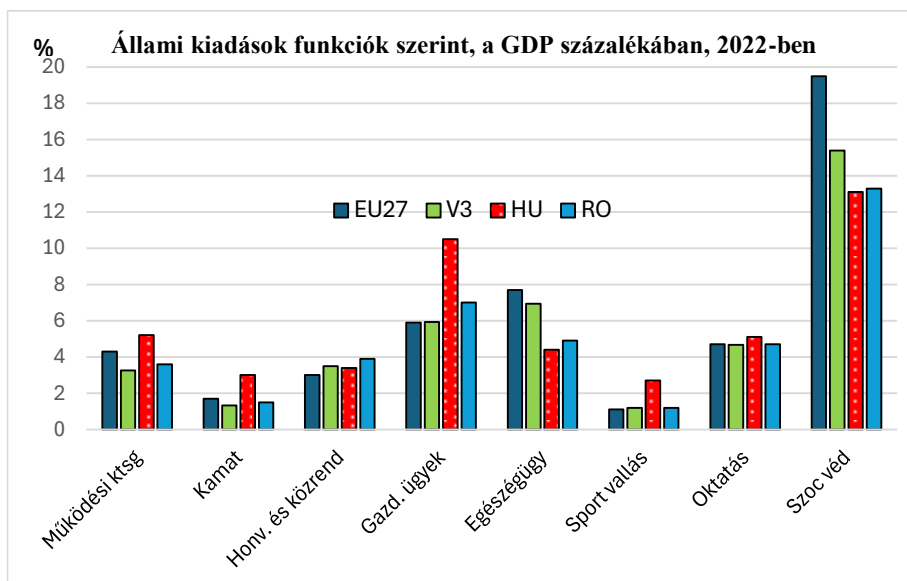
Nyertesek és vesztesek

- **A vesztesek** (zárójelben a százalékpontos különbség a 2010. és a 2022. évi GDP-arányos állami kiadási ráta között:
 - oktatásügy (-0,4 százalékpont)
 - egészségügy (-0,6 százalékpont),
 - szociális védelem (-4,1 százalékpont)
- **A nyertesek:**
 - gazdasági ügyek (+4,7 százalékpont),
 - sport, kultúra, vallásügyek (+0,9 százalékpont)

Az adatokhoz annyi kiegészítés kívánkozik, hogy a kamatfizetés aránya (3%) 2022-ben alacsonyabb volt, mint 2010-ben (4,2%). Ez azonban 2023-ben 4,7%-ra (1,7 százalékponttal) emelkedett. 2023-ban az állam összes kiadása 49,5%-ra, azaz 0,7 százalékponttal nőtt, ez részben fedezetet nyújtott a magasabb kamatfizetésre, de 1,0 százalékpont erejéig más funkciók is áldozatul eshettek.

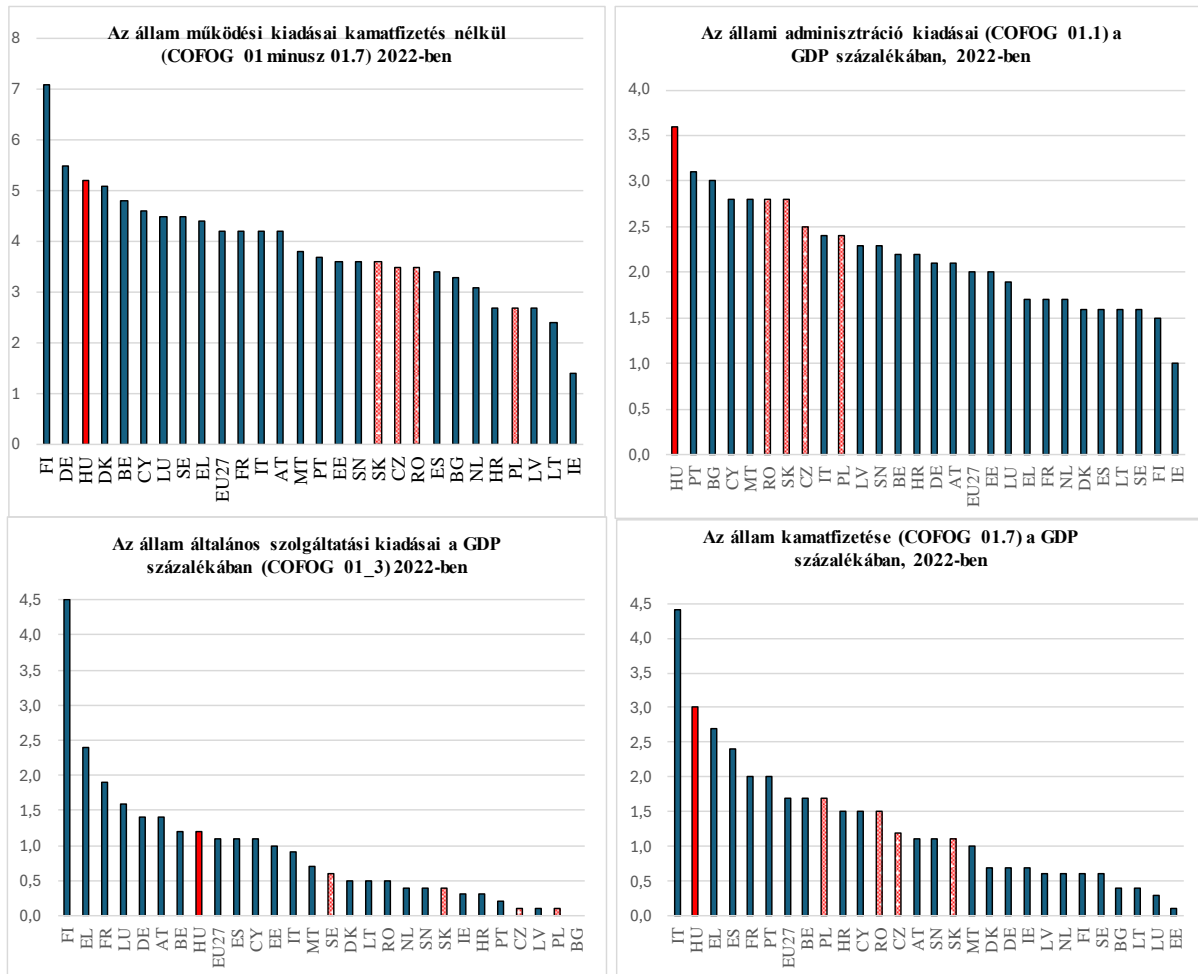
Ha a magyar államháztartás kiadásainak a szerkezetét 2022. évi keresztmetszetben az EU- és a régiós országokkal összehasonlítva vizsgáljuk, akkor a következő kép adódik.

3. Az egyes funkciók bemutatása részletesen

3.1. Működési kiadások

Az állam működési kiadási, a bevezetőben bemutatott kamatfizetések mellett lényegében két fő tételt tartalmaz: az államigazgatás kiadásait (COFOG 01.1) és az állam általános szolgáltatási kiadásait (COFOG 01.3). Az előbbi az államigazgatási intézmények és hivatalok, a parlament, kormányzati szervek, igazságszolgáltatás, állami pénzügyi szervezetek és önkormányzatok kiadásait tartalmazza, az utóbbi pedig olyan szolgáltató intézményekét, amelyek nem közvetlenül a kormányzat kötelékében nyújtanak közszolgáltatásokat és nem sorolhatók egyéb más funkcióba (mint pl. a statisztikai szolgálatok).

Mint a fenti grafikon bal felső ábrája mutatja, a kamatfizetések nélküli állami működési kiadások Magyarországon (a GDP 5,2%-a) a harmadik legmagasabbak voltak 2022-ben az EU-ban, 1,7 százalékponttal magasabbak, mint Csehországban, Szlovákiában és Romániában, és 2,5 százalékponttal magasabbak, mint Lengyelországban.

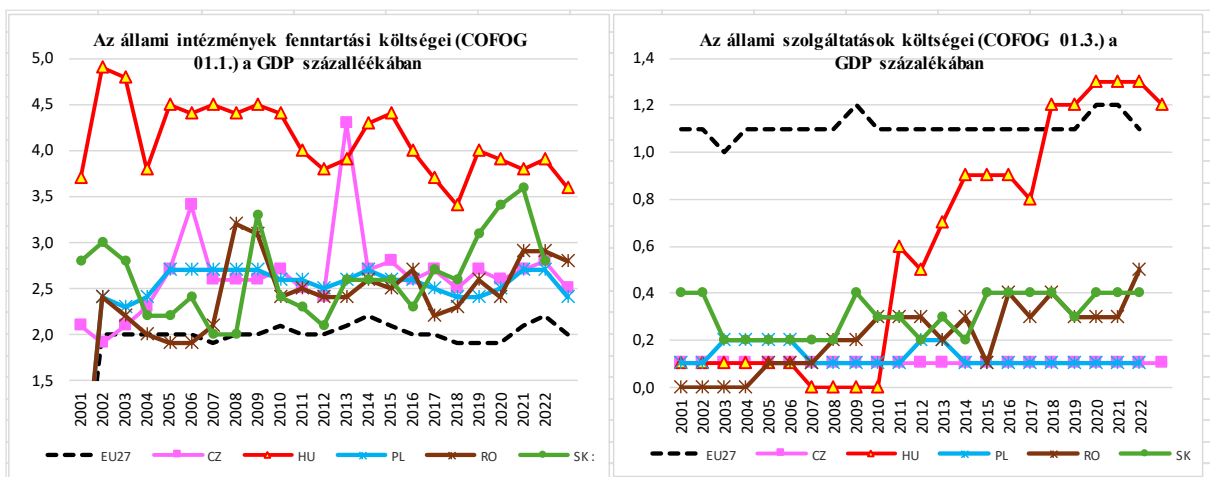
Ez a kedvezőtlen pozíció elsősorban az állami **intézmények** kimagasló kiadásaival magyarázható, amelyek az EU-ban messze a legmagasabbak voltak 2022-ben (jobb felső ábra). Az egyéb, általános állami szolgáltatások kiadásai (bal alsó ábra) nem ennyire kiemelkedőek, de szintén jóval magasabbak a többi régiós országnál. A két tétel nehezen határolható el egymástól, ezért abban az esetben, ha ezeket együtt kezeljük, akkor a magyar állam GDP-arányos működési és szolgáltatási kiadásai együttesen az EU második helyét foglalják el.

Ami pedig a **kamatfizetéseket** illeti (jobb alsó ábra), 2022-ben a 3%-os GDP-aránnyal Magyarország a második helyen állt az EU-ban. E téren azonban ismerünk frissebb adatokat is a pénzügyi és költségvetési jelentésekből: eszerint 2022 óta a magyar kamatfizetési ráta tovább emelkedett: 2023-ban a GDP 4,7, 2024-ben pedig feltehetőleg a 4,9-5%-át fordította kamatfizetésre, amivel Magyarország egyértelműen megelőzte Olaszországot, amelynek kamatfizetése 2023-ban a GDP 3,8-át tette ki, annak ellenére, hogy az adósságrátája majdnem a kétszerese a magyarnak, de eurózóna tagországgként jóval olcsóbban jut hitelhez. A magas magyar kamatfizetési ráta részben a 2022-23-as kiemelkedő infláció következménye is, amely az állampapírok hozamot megemelte.

A régiós országokkal összehasonlítva és időben is vizsgálva a folyamatokat, a kamatfizetés nélküli működési kiadások és a kamatfizetések és ábráját a nagy grafikon már tartalmazta. A grafikon két felső ábrájából kiderül, hogy a magyar államot mind a magas bürokratikus kiadások, mind a magas kamatfizetések hagyományosan jellemzik.

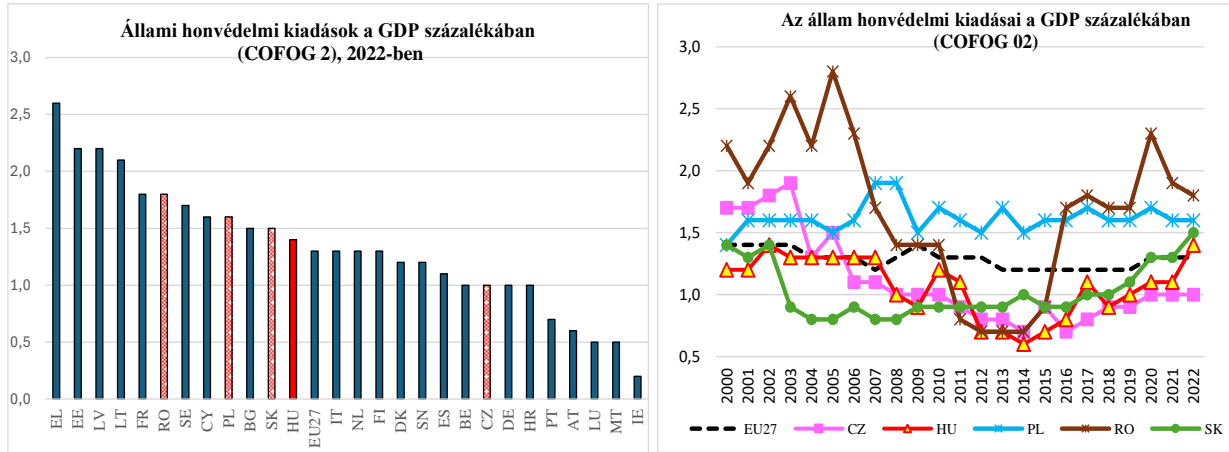
A magyar állam működési kiadásai az elmúlt másfél évtizedben a GDP 4,5-5,5%-át tették ki, ami 1-1,5 százalékponttal meghaladta a többi régiós ország bürokráciájának a kiadását. Milliárd forintban kifejezve ez azt jelenti, hogy 2022-ben Magyarország **700-900 milliárd forinttal többet** költött az intézményei és az általános szolgáltatásai fenntartására ahhoz képest, mint ha ezek a GDP arányos kiadások hasonlóak lennének a régió többi országaihoz.

Az állam működési kiadásainak a magas szintje az elmúlt évtizedben folyamatosan viták tárgyát képezte, és számos nekibuzdulás is történt, a bürokratikus kiadásoknak a csökkentésére: állami intézmények összevonása, illetve megszüntetése, közalkalmazottak elbocsátása stb. Ezek a kampányok azonban jellemzően kevés hatással jártak, legfeljebb azzal, hogy az intézményi fenntartási költségeket áttolták az állami szolgáltatások területére. Az utóbbiak költségei 2000-2022 között a GDP 0,1 százalékaról az 1,2%-ára emelkedett.

3.2. Védelmi kiadások

A honvédelmi kiadások 2022-ben csupán 4 országban, a 3 balti államban és Görögországban érték el a GDP 2%-át, azaz a NATO előírást. Azóta ez a helyzet feltehetően változott, az Ukrajna elleni orosz támadás következtében. Magyarország a lista közepe-táján állt. Ez a tétel nem tartalmaz érdemi bontást.

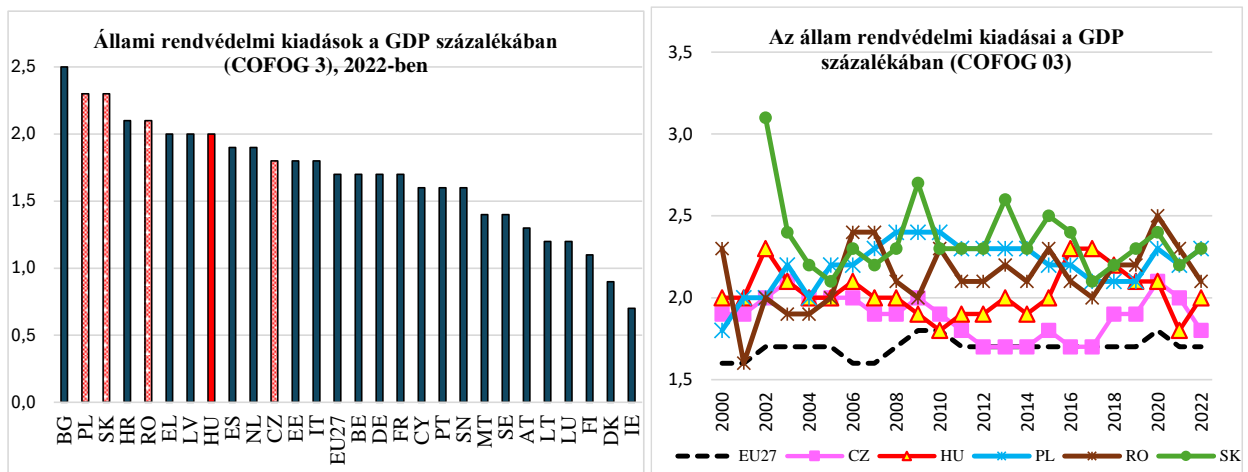

Régiós és időbeli összehasonlításban Magyarország nem nagyon lóg ki a sorból. A 2010-es évek közepén a honvédelmi kiadások rendkívül alacsony szintre süllyedtek (a GDP 0,6%-ára), de – Lengyelország kivételével – hasonló volt a helyzet a többi országban is. 2014-22 között a legtöbb országban emelkedtek a honvédelmi kiadások, már az orosz támadás előtt is.

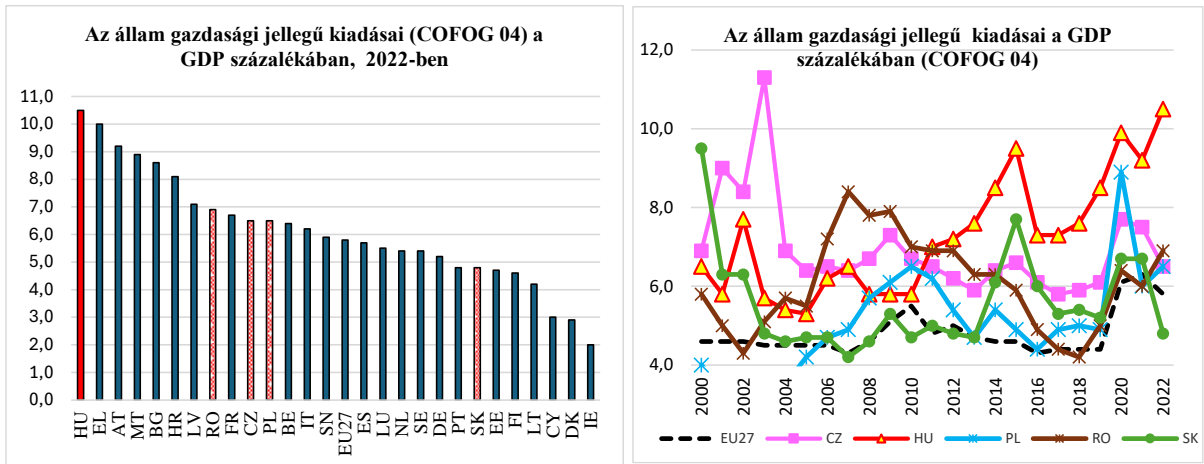
3.3. Rendvédelmi kiadások

A rendvédelmi kiadások a közép-kelet-európai országokban valamivel magasabbak, mint az EU-átlag és így van ez Magyarországon is. A régiós országok kiadásai hasonlóak, nincsenek nagy különbségek és időbeli kilengések sem. A kiadások nagyjából felét valamennyi országban a rendőrség költségei teszik ki, a többi tétel (tűzoltóság, bíróságok, börtön-költségek) pedig nagyjából egyenletesen oszlanak meg, a GDP arányában 0,1-0,4%-ot tesznek ki.

A sokat vitatott börtönkiadások pedig Magyarországon nem mutatnak semmilyen jellegzeteséget. Valamennyi EU-országban a GDP 0,1 vagy 0,2%, Magyarországon és a másik három V4 országban történetesen 0,2%, és nem változott az elmúlt másfél évtizedben.

3.4. Gazdasági jellegű kiadások

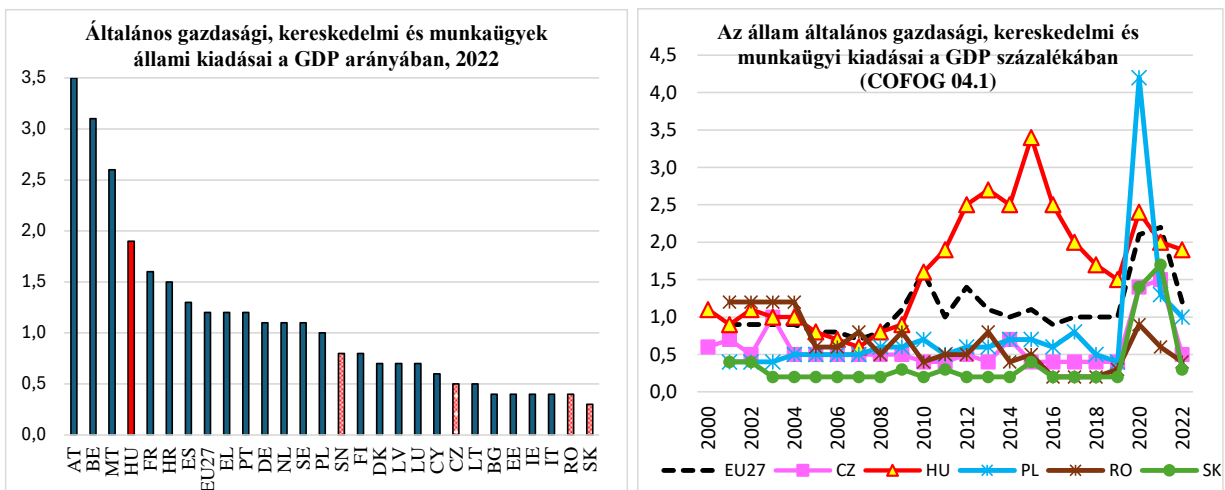
A magyar állam gazdasági jellegű kiadásai 2010-ig nagyjából beleillettek az EU-átlagba, a GDP 5-8%-a között mozogtak, majd 2010 után indultak viharos emelkedésnek. 2022-ben a magyar kormány költötte a legmagasabb arányt (10,5%) gazdasági célokra a GDP-ben mérve. 2015 óta praktikusán a magyar kormány gazdasági célú, GDP arányos kiadásai a legmagasabbak az egész EU-ban (kivételek: Ciprus 2017-ben, Horvátország és Málta 2020-ban, Görögország 2021-ben). Az elmúlt évtizedben a kormány gazdasági célú költései 2-4 százalékponttal meghaladták a régiós átlagot, ami kb. 1500-3000 milliárd forintos többletkiadást jelent.

Az alábbiakban megvizsgáljuk, mely gazdasági célokra költi ezt a kimagasló összeget a magyar kormány.

3.4.1. Általános gazdasági, kereskedelmi és munkaügyi

Ebbe az alcsoportba tartozik az általános gazdasági és (kül)kereskedelmi ügyek és szolgáltatások igazgatása, kereskedelemösztönző tevékenységek, piacszabályozás, a bankszektor felügyelete; szabadalmakkal, védjegyekkel, szerzői jogokkal, cégbejegyzéssel, időjárás-előrejelzéssel, szabványokkal, hidrológiai felmérésekkel, geodéziai felmérésekkel stb. foglalkozó intézmények működtetése vagy támogatása. Emellett a munkaügyi szabályozása, munkaügyi felügyelet és ellenőrzés, munkaerőpiaci programok kivitelezése.

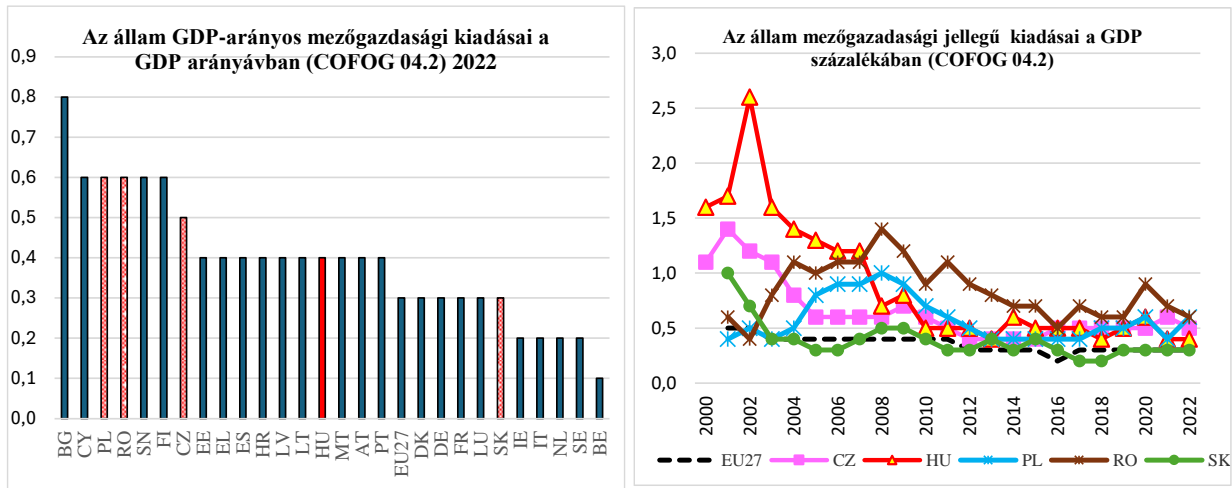
Erre a célra a magyar állam a negyedik legmagasabb összeget költi, ami jócskán meghaladja a régiós átlagot.

3.4.2. Mezőgazdasági kiadások

Ez az alcsoport a mezőgazdaság, vadászat és halászat állami adminisztrációjának és szabályozásának a költségeit tartalmazza, ágazati felmérések végzését, agrárgazdasági programok lebonyolítását, vadászati és halászati ügyintézkést stb.

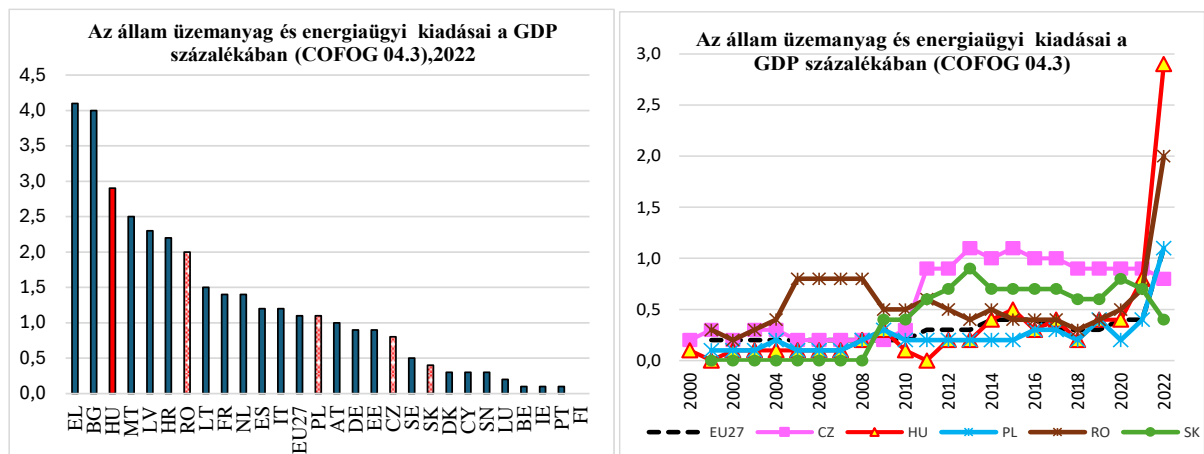
Kis súlyú tételről van szó, a magyar kiadások illeszkednek a nemzetközi trendekbe.

3.4.3. Üzemanyagok és nyersanyagok

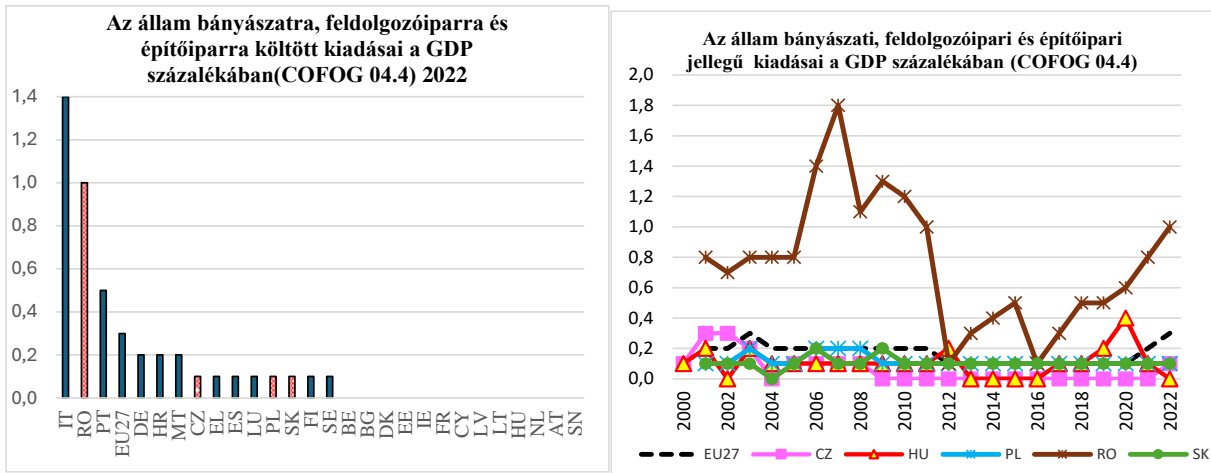
Ennek a tételnek a tartalma: a szilárd ásványi tüzelőanyagokkal, olaj és gáztermeléssel, nukleáris energiával és elektromos energiával kapcsolatos ügyek és szolgáltatások igazgatása; megőrzés, felfedezés, fejlesztés és kiaknázás; a kitermelés felügyelete és szabályozása, feldolgozása, elosztása és felhasználása; információk előállítása és terjesztése, műszaki dokumentáció és statisztikák terjesztése; támogatások és kölcsönök,

2022-ben az energiaügyek terén a magyar állam költése a harmadik helyen állt, Görögország és Bulgária után. Ez a két ország 2022-ben a GDP 4,1, illetve 4,0%-át költötte az energia-szektorra, és mindkettő esetében, Magyarországhoz hasonlóan, 2022-ben történt a megugrás, a korábbi évek szokásos, 0-2% közötti költési szintjéről. A magas kiadási szint az Ukrajna elleni orosz katonai támadás miatt megemelkedett világszerte energiaárak kompenzálására hivatott lakossági energia-ártámogatással áll kapcsolatban. Ez mintegy 2 százalékpontos emelkedést jelentett a megelőző időszakhoz képest.

3.3.4. Bányászat, feldolgozóipar és építőipar

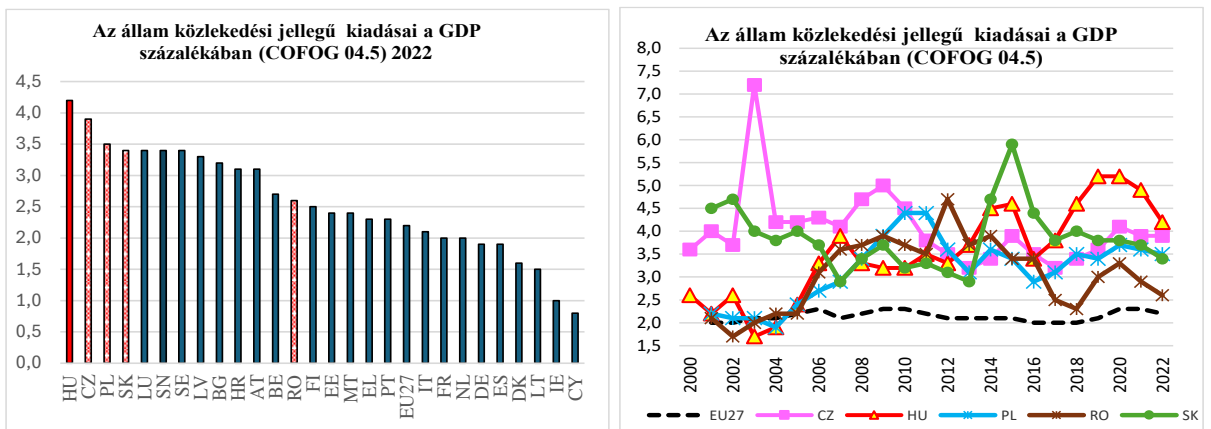
Ez a tétel bányászattal, feldolgozóiparral és építőiparral kapcsolatos állami szabályozási, felügyeleti, ügyintézési és egyéb adminisztratív feladatok költségeit tartalmazza

A magyar állam erre a tételre jelenleg nem költ, és a megelőző években is – pár év kivételével – nulla közeli volt a kiadása, amint a régiós országok többségében, kivéve Romániát. Részletesebb bontás nem áll rendelkezésre, ezért nem tudhatjuk, hogy a román állam vajon milyen feladatra költ, a többi országtól eltérően.

3.4.5. Közlekedés

A közlekedési kiadások tétele a közúti, vasúti, légi, vízi és csővezetékes szállítással kapcsolatos állami feladatokat tartalmazza: a szabályozási, felügyeleti, ügyintézési, információgyűjtési- és nyújtási és egyéb adminisztratív feladatok mellett magában foglalja a közösségi közlekedési szolgáltatások fenntartásának és berendezéseinek a költségeit.

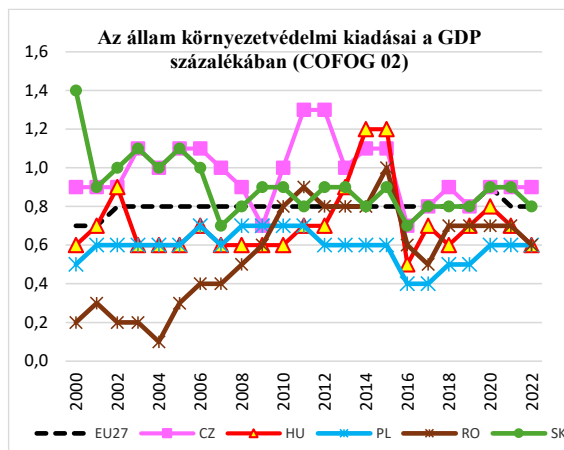
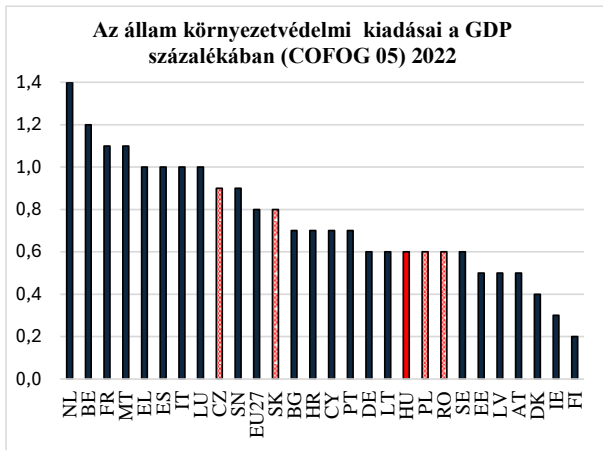
E kiadási tétel terén az EU-ban az első 4 helyet közép-kelet-európai ország foglalja el, Románia pedig középen helyezkedik el. 2017-22 között a magyar állam közlekedési célú költései pár százalékponttal meg is haladták a régiós átlagot.

Nem áll rendelkezésre további bontás, ezért nem lehet tudni, hogy mely közlekedési ágazatra költött a magyar kormány kiemelkedő GDP-arányos összegeket, mivel a magyar közlekedés minősége nem tükrözi ezeket a többlet-költségeket.

3.5. Környezetvédelem

A környezetvédelmi kiadások az EU-országokban csekély súlyt képviselnek, az EU-átlag a GDP 0,8%-a. Néhány különösen környezet-tudatos országban (Hollandia, Belgium) ennél valamivel magasabb, de a különbség így is csak pár százalékpontot tesz ki. Magyarország az utolsó harmad elején helyezkedik el, Lengyelország és Románia mellett.

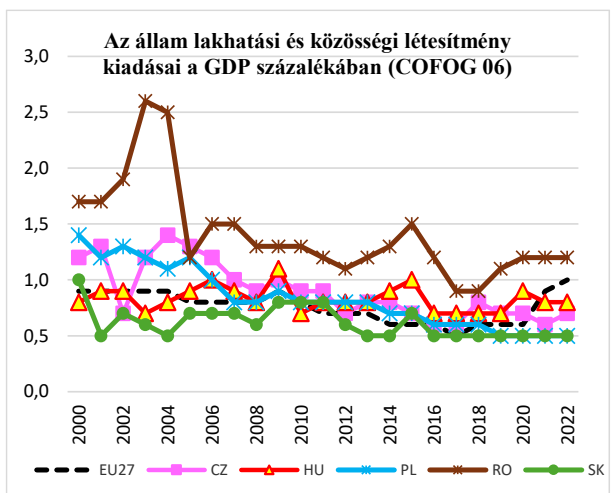
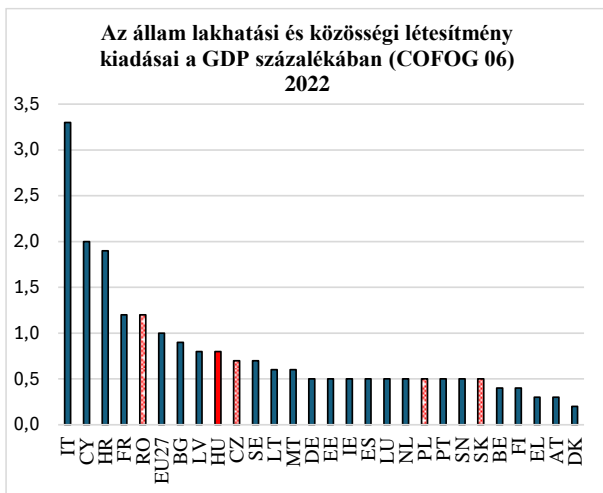
Az elmúlt másfél évtizedben, pár tizedszázalékpontos ingadozás mellett, nem alakult ki semmilyen trend ezekben a költségekben. Magyarország belesimul a régióba.

3.6. Lakás és közösségi létesítmények (housing and community amenities)

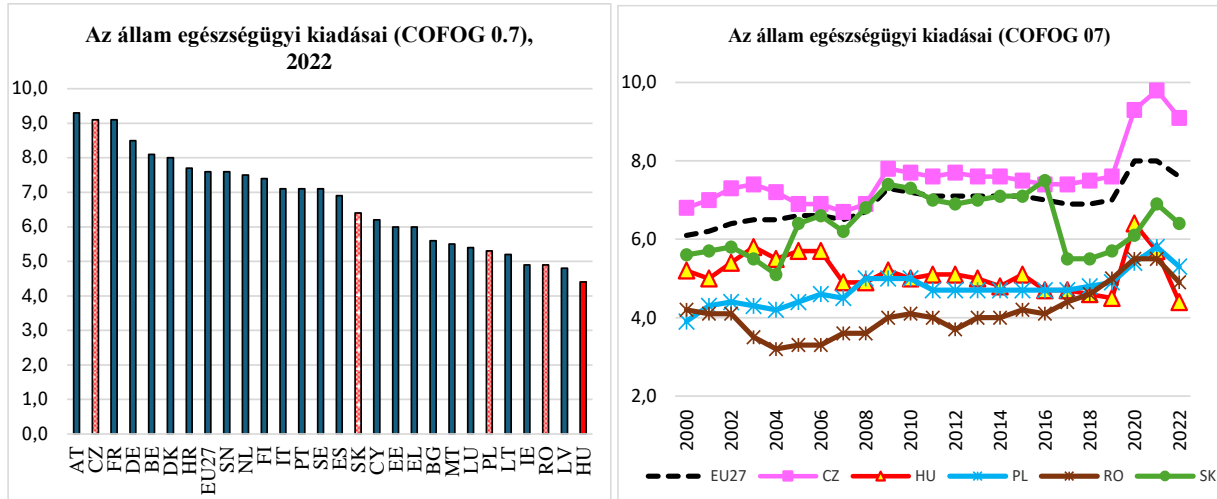
Ez a – nehezen körülhatárolható és magyarra nehezen lefordítható - tétel magában foglalja a várostervezést- és szabályozást, a vízszolgáltatás és az utcai világítás megszervezését és kivitelezését, a közösségi terek létrehozását és az ezzel kapcsolatos tevékenységek kiadásait; támogatások, kölcsönök vagy szubvenciók nyújtását a lakásállomány bővítésére, fejlesztésére vagy a fenntartására.

Ez is kissúlyú tétel, az EU-országok többsége és a régiós országok is nagyjából a GDP 0,5-1 százalékát fordítják erre a célra. Időben sem mutatható ki bármilyen trend ennek a funkciónak az alakulásában.

3.7. Egészségügy

Az egészségügy már sokkal jelentősebb, és időben is változó állami funkció. 2022-ben az EU-országok átlagosan a GDP 4,4-9,3 százalékát fordították egészségügyre. Magyarország GDP-arányos egészségügyi kiadásai a legalacsonyabbak voltak az EU-ban (4,4%), Ausztriáé a legmagasabb (9,3%), amelyet Csehország követett.

A régióban Csehország költ hagyományos a legtöbbet a GDP-ből az egészségügyre, amelyet többé-kevésbé Szlovákia követ. 2006-ig a magyar kiadás nagyjából lépést tartott a szlovákkal, 2007-ben azonban a költségvetési konszolidációs kényszernek többek között ez az ágazat is áldozatul esett. 2007-18 között már lejjebb csúszott a rangsorban, de még mindig nagyjából megfelelt a lengyel szintnek, és meghaladta a románét. A COVID járvány miatti kiugrást követően azonban 2022-re már valamennyi régiós ország alá esett vissza a magyar GDP-arányos egészségügyi kiadás. A 2023-as költségvetési zárszámadás pedig, amelynek az adatai nem feleltethetők meg egy-az-egyben az Eurostat adatainak, az egészségügy GDP-arányos kiadásainak a további csökkenéséről számol be.

A COFOG statisztika az egészségügyi kiadásokat (lásd a Mellékletet) 4 főbb altételbe sorolja be:

07.1: Egészségügyi termékek, felszerelések és eszközök

07.2: Járóbeteg ellátás

07.3.: Fekvőbeteg (kórházi) ellátás

07.4.: Közegészségügyi ellátás

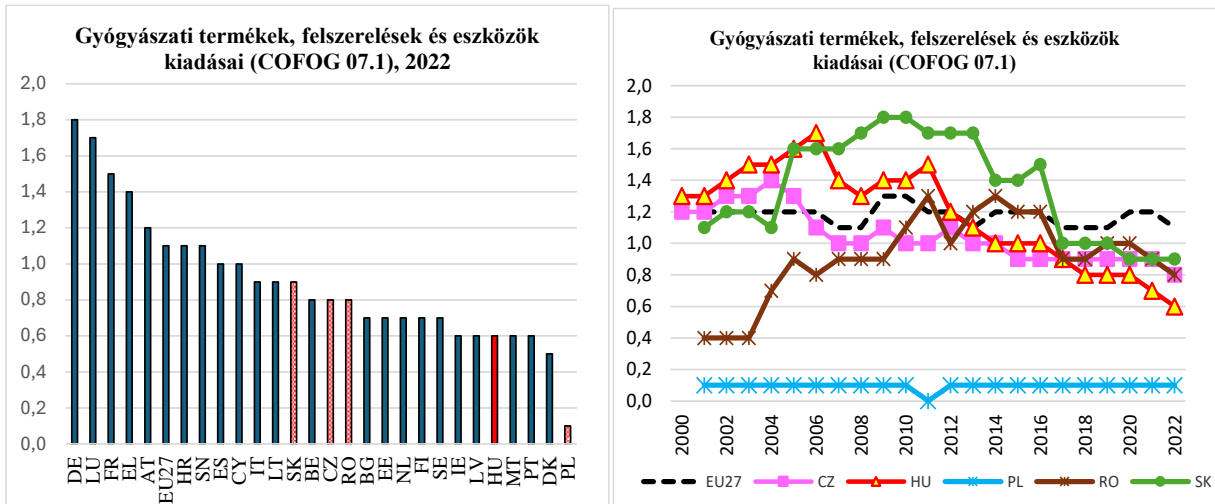
A többi tétel kis jelentőségű, jellemzően pártized százalékot képvisel.

A következőkben ezeket az altételeket tekintjük át.

3.7.1. Egészségügyi termékek, felszerelések és eszközök

A gyógyászati beszerzések, felszerelések és eszközök beszerzése terén 2022-ben Magyarország hátulról az ötödik helyet foglalta el az EU- rangsorban, Lengyelország pedig az utolsó. A lengyel adattal szemben felvethetők a besorolások anomáliái, annak ellenére, hogy a COFOG kézikönyve igyekszik világos instrukciókat adni e téren.

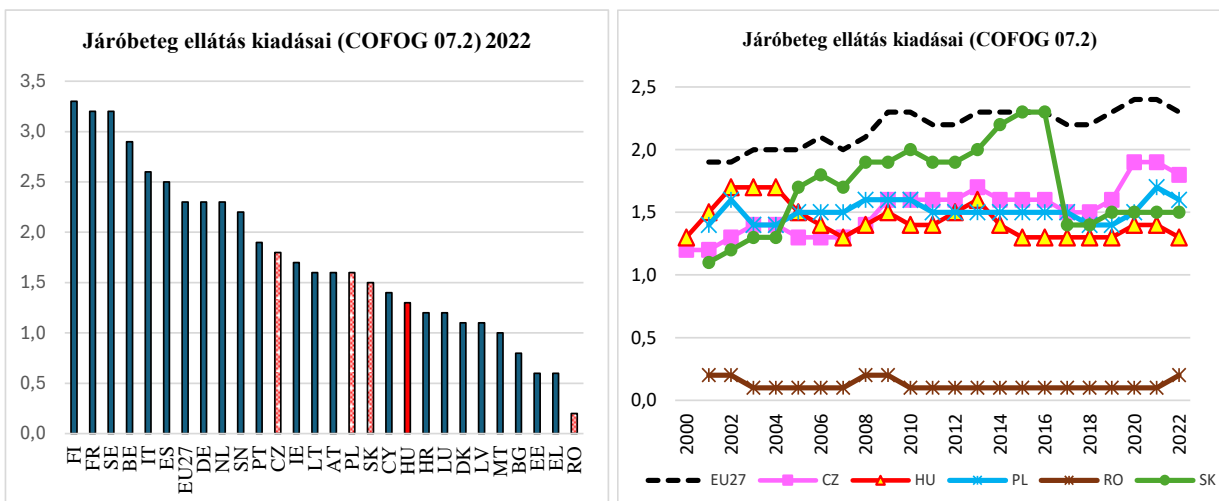
A statisztika mindenesetre valamennyi régiós ország esetében csökkenő trendet jelez ebben a kiadási tételben. A legegységesebb csökkenés Magyarország esetében következett be, ahol 2006 óta – kis megszakítással – folyamatos az egészségügyi termékek beszerzésére költött GDP-arányos állami kiadások zsugorodása.

3.7.2. Járóbeteg ellátás

A járóbeteg ellátás GDP-arányos kiadásai terén 2022-ben Magyarország az EU-rangsor utolsó harmadának az elején foglalt helyet. A másik 3 V4 ország sokkal jobb pozíciókkal rendelkezett, Románia viszont a rangsor végén található.

A 2000-es évek elején Magyarország a régiós országok között a legjobb pozíciót foglalta el a járóbeteg ellátás GDP-arányos kiadásai terén, 2007-től azonban árnyalatnyival elmaradt a többi régiós országtól. A lemaradás 2022-ben tovább nőtt a régiós országtól.

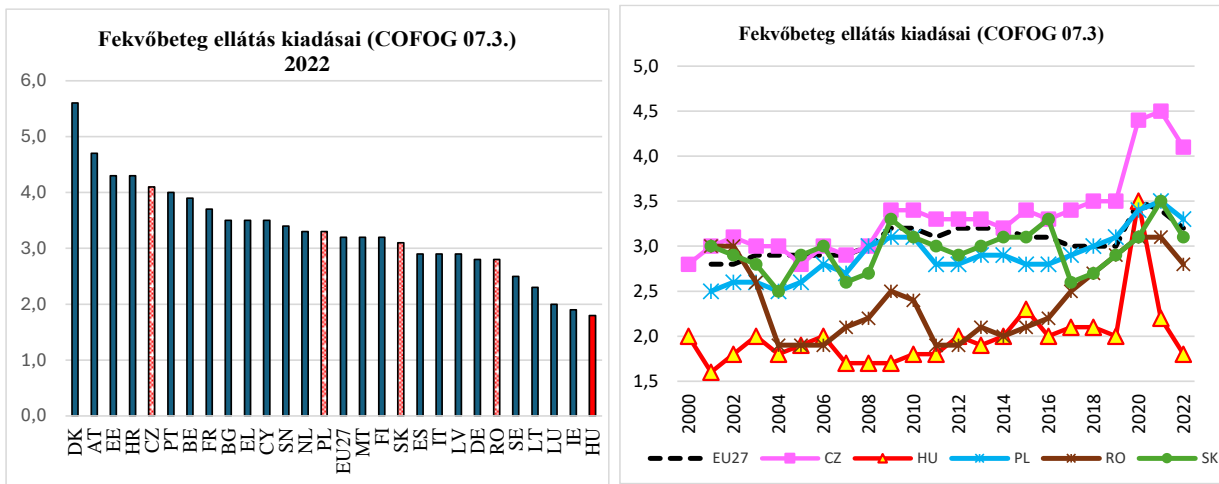

3.7.3. Fekvőbeteg (kórházi) ellátás²

A fekvőbeteg ellátás GDP-arányos kiadásai terén 2022-ben Magyarország az utolsó helyen állt. Az idősoros elemzés azonban azt mutatja, hogy ez korántsem új jelenség. Az elmúlt szűk másfél évtizedben a kórházi ellátásra költött GDP-arányos magyar állami kiadások mindvégig elmaradtak a többi régiós országtól (kivéve a COVID évet), a pozícióromlás 2021-22-ben azonban már határozottan a leszakadás jeleit mutatja.

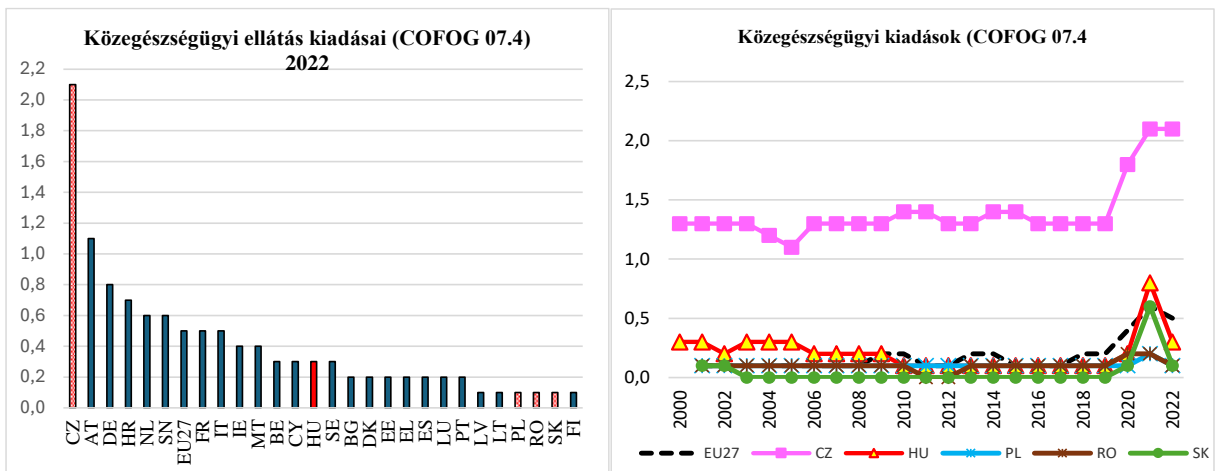
Egészségügyi szakemberek felvethetik a járóbeteg ellátás versus kórházi ellátás közötti átváltás kérdését, azaz azt, hogy a modern betegellátás a gyógyítást a fekvőbeteg (kórházi) ellátástól a járóbeteg (ambuláns, egynapos, stb) ellátás felé tereli. Csakhogy a magyar egészségügyi kiadásai, mint a 3.7.2. pontnál láttuk, ebben is a rangsor végefelé helyezkedik el.

Akárhogyan is, 2022-ben a magyar állam a fekvőbeteg ellátásra a GDP mindössze 1,8%-át költötte (kb. 120 milliárd forint), ami a fele annak, amit a régiós országok többsége erre a célra költ. Különösen aggasztó a kiadások 2021-22. évi zuhanása.

3.7.4. Közegészségügyi ellátás

Ide tartozik a prevenció ellátás, különböző szűrések megszervezése és kivitelezése, véradás-szervezés és vérbank- kezelés, egészségügyi és epidemiológiai adatok gyűjtése és publikálása, népegészségügyi adatok gyűjtése és feldolgozása.

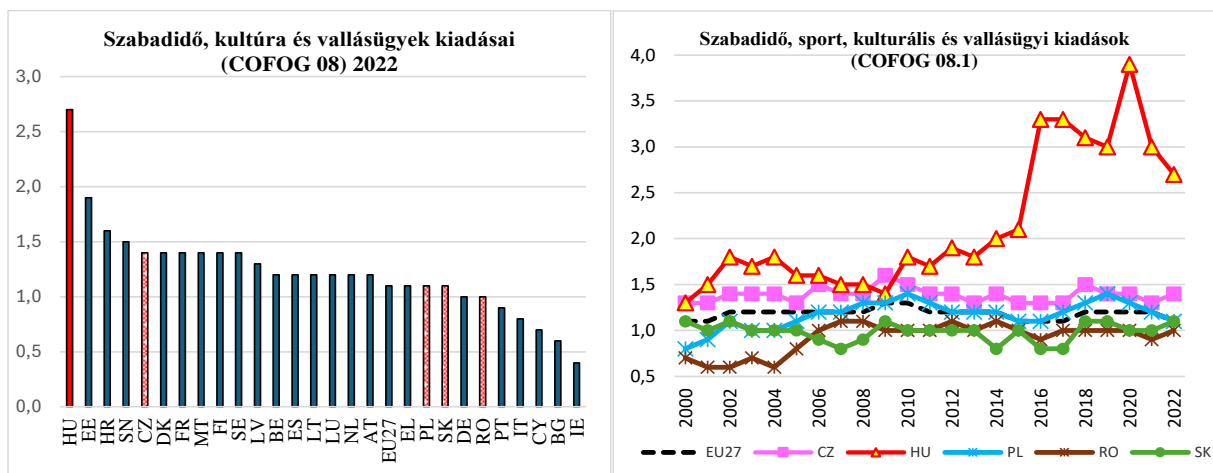

² Fontos megjegyezni, hogy a klasszikus kórházi ápoláson kívül ide tartozik az otthonápolás is, amennyiben az kórházi ápolást vált ki. Az idősek otthonában történő orvosi gondozás azonban nem tartozik ebbe a tételbe.

3.8. Szabadidő, sport, kultúra és vallásügyek

Ez az a tétel, amelyben szintén nagyon jelentős változások történtek az elmúlt évtizedben. 2022-ben a magyar állam költötte a legmagasabb arányt a GDP-ből ezekre a célokra: a GDP 2,7%-át, miközben az EU-átlag 1,1% volt. A szabadidő, sport, kultúra és vallásügyi kiadások 2010-ben indultak viharos emelkedésnek Magyarországon. Hozzá kell tenni, hogy 2010-ben is a magasabbak közé tartozott: az akkori 1,8%-os GDP-arányos kiadás meghaladta az EU-s átlagot, a 3. legmagasabb volt az EU-ban.

A régiós és idősoros összehasonlításból is ez derül ki: a magyar sport-, vallási és kulturális célú kiadásai 2001-2007 között is kissé meghaladta a régiós átlagot, bár 2004-08 között enyhén csökkent. A mélypontot 2009-ben érte el, ekkor illeszkedett bele a régiós átlagba. A lokális csúcspont 2020-ban következett be, amikor a magyar állam a GDP 3,9%-át költötte ezekre a célokra. Akkori GDP-ben kifejezve ez 6.300 milliárd forintos kiadást jelentett.

A COFOG statisztika a Szabadidő, sport, kultúra és vallásügyek kiadásait (lásd a Mellékletet) 4 főbb altételbe sorolja be:

08.1 Szabadidővel, és sporttal kapcsolatos szolgáltatások

08.2 Kulturális szolgáltatások

08.3 Műsorszórás és kiadói szolgáltatás

08.4 Vallásügyi és egyéb közösségi szolgáltatások

A többi tétel kis jelentőségű, jellemzően pártized százalékot képvisel.

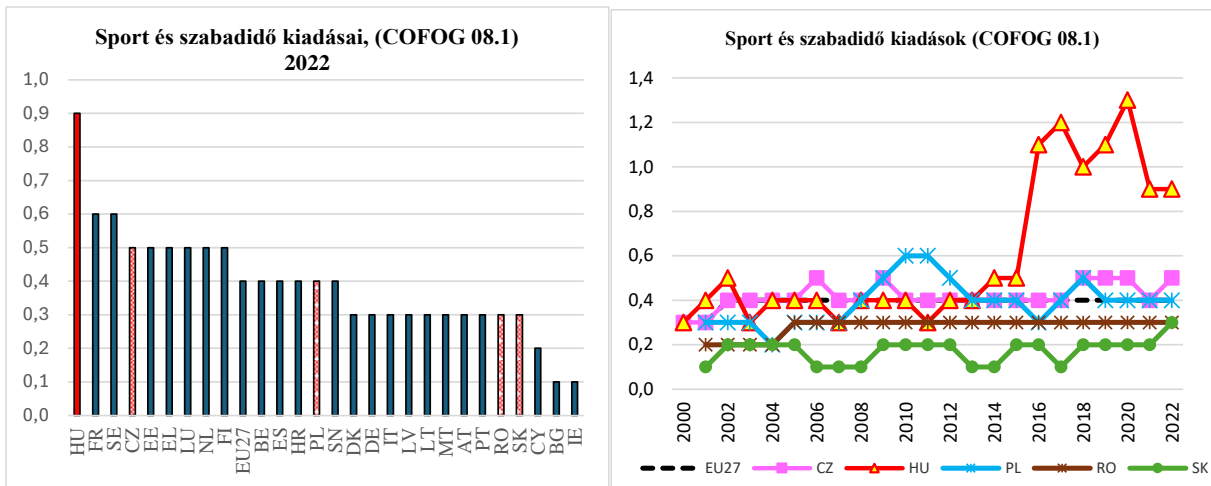
A következőkben ezeket az altételeket tekintjük át.

3.8.1. Szabadidővel és sporttal kapcsolatos szolgáltatások

2022-ben a magyar állam költötte a legmagasabb GDP-arányt a sport és szabadidős célokra, a GDP 0,9%-át. Ez azonban már számottevő csökkentés jelentett a 2020. évi csúcstól, amikor ezek a kiadások a GDP 1,3%-át tették ki.

A magyar sport finanszírozása 2000-2013 között nagyjából beleillett az EU-s és régiós trendekbe (a GDP 0,4%-a) bár az átlagot ekkor is enyhén meghaladta. 2014-től enyhe növekedésnek indult, majd 2016-tól viharosan emelkedett.

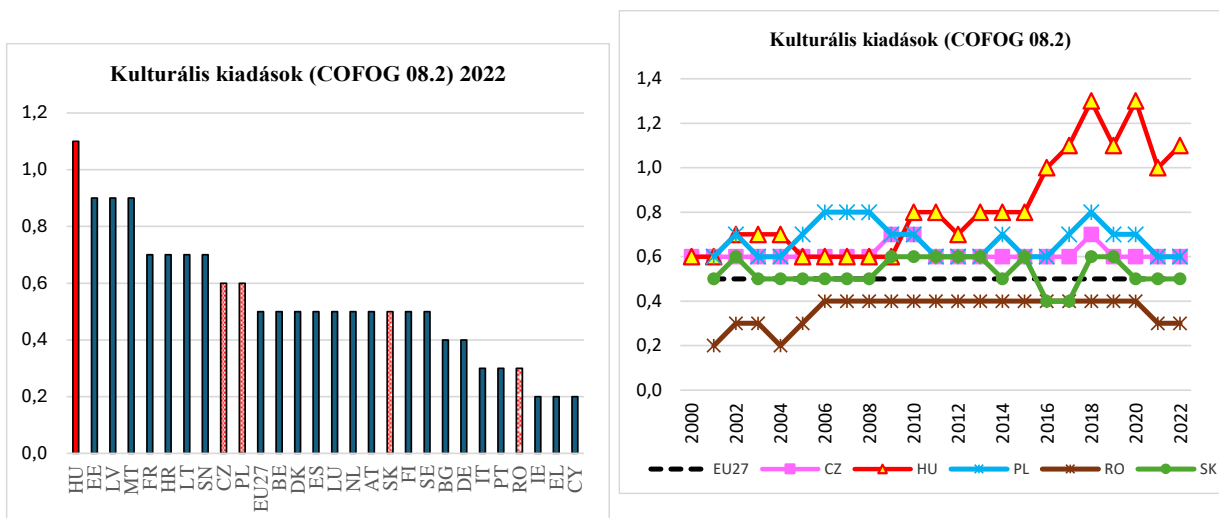
Meg kell jegyezni, hogy ezek az adatok csak az állami kiadásokat tartalmazzák, és nem veszik figyelembe a sport-támogatásra felajánlott vállalati Tao befizetéseket, amelyek az állami bevételeket csökkentették.

3.8.2. Kulturális szolgáltatások

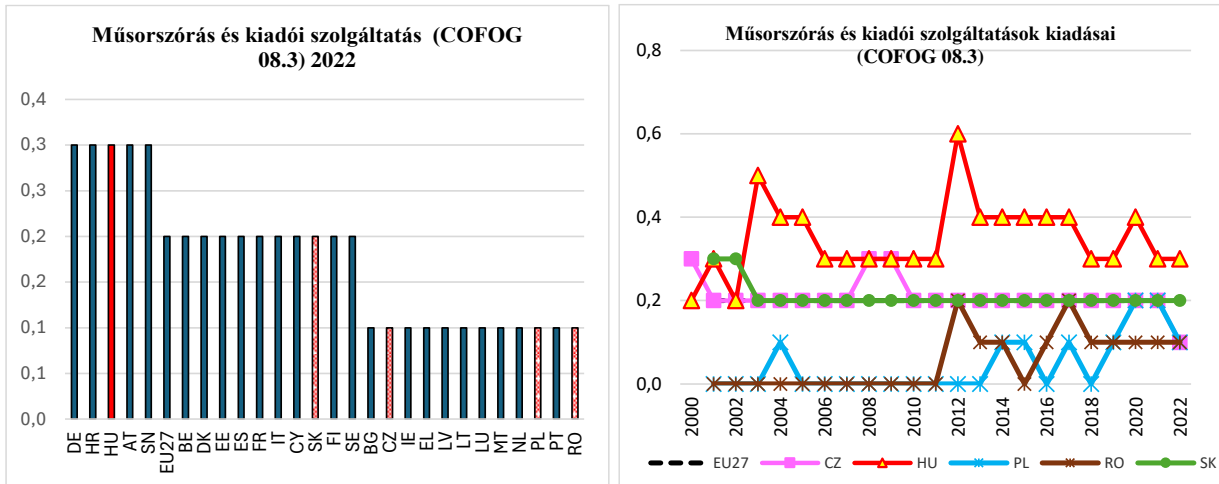
A magyar állam GDP-arányos kulturális kiadásai (a GDP 1,1%-a) szintén az első helyen álltak 2022-ben az EU-ban.

2015-ig a magyar kultúra finanszírozás nem lógott ki a régiós átlagból, bár azt enyhén meghaladta. 2016-tól azonban itt is számottevő változás következett be. A kultúrára költött állami kiadások 2016-tól meredeken emelkedtek, a GDP 1-1,3%-ára.

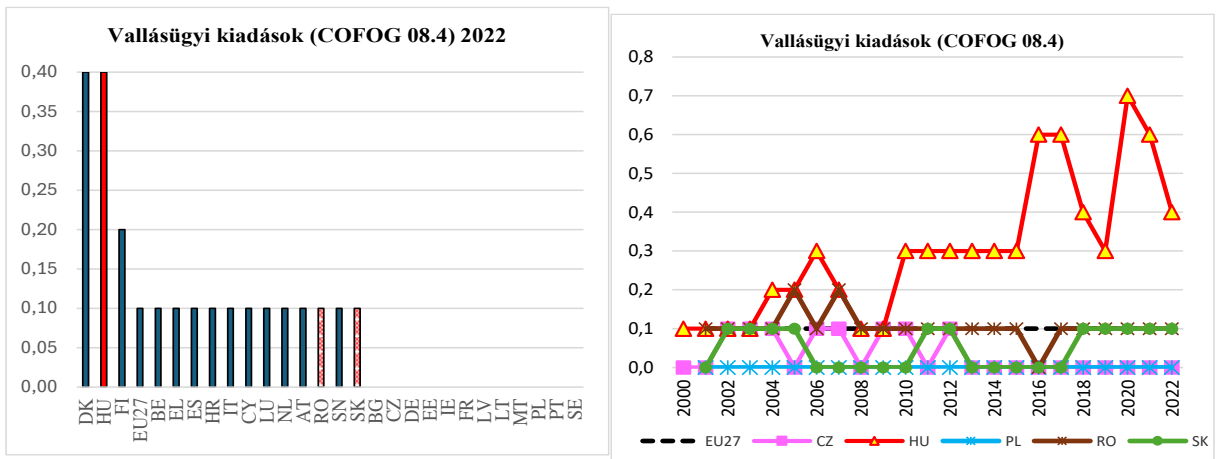
3.8.3. Műsorszórás és kiadói szolgáltatás

A műsorszórás és kiadói szolgáltatás terén 2022-ben a magyar állam megosztott első helyen, Németország, Horvátország, Ausztria és Szlovénia mellett az elsősorban állt. Igaz, itt az egyes országok a 0,1, a 0,2 és a 0,3%-os szint között mozogtak. A magyar állam költése erre a célra a régiós országokét már 2003 óta meghaladja, de a különbség 1-3 tized százalékpont, ami minimális eltérést jelent.

3.8.4. Vallásügyi és egyéb közösségi szolgáltatások

Magyarország a vallásügyi kiadások terén is az élen áll az EU-ban, Dániával együtt, a GDP 0,4%-át képviselő kiadásokkal. Finnország költi még a GDP 0,2%-át a vallásügyekre, a többi ország 0,1%-át. Az országok kisebbik fele pedig egyáltalán nem költ állami forrásokat a vallásügyekre.

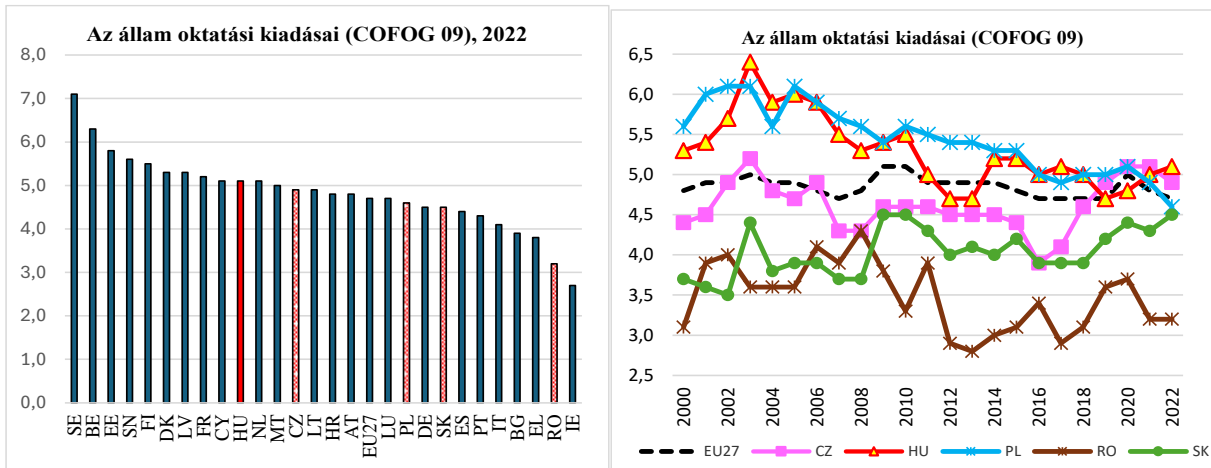
A magyar állam 2010-től kezdte növelni az egyházak finanszírozását, előbb a GDP 0,3%-ára, majd 2020-ban a 0,7%-ára. 2021-22-ben a vallásügyi kiadások GDP-aránya csökkent, de még így is a legmagasabb volt a régióban (a 2022. évi GDP-ben kifejezve ez 463 milliárd forintot jelentett.).

Az egyházi iskolák finanszírozása nem itt, hanem az oktatási funkcióban jelenik meg. Itt a csak hitélet támogatása és az egyházi beruházások költségei jelennek meg.

3.9. Oktatás

A magyar állam GDP-arányos oktatási kiadásai az EU-rangsorban 2022-ben a 10. helyen állt, és a regionális és idősoros adatok is azt bizonyítják, hogy a magyar oktatási kiadások, a lengyel kiadásokkal együtt, meghaladják a régió –és akár az EU- átlagát.

Ugyanakkor a magyar oktatási kiadások 2003 óta majdnem folyamatosan csökkennek. 2010-hez képest 0,4 százalékponttal csökkent. Eközben, mint látni fogjuk, a szerkezete is jelentősen megváltozott és ezáltal merőben eltér az általános folyamatoktól.

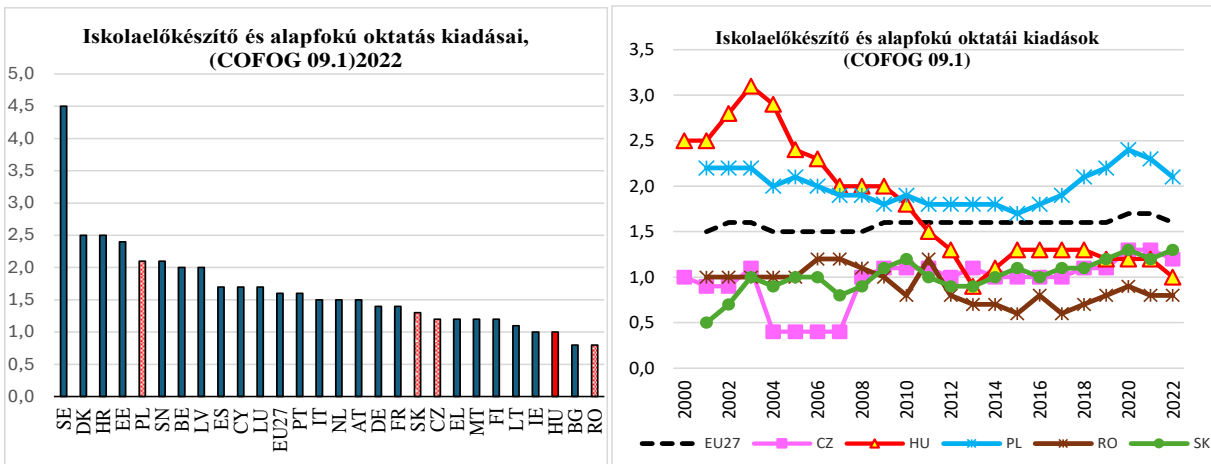

3.9.1. Iskolaelőkészítő és alapfokú oktatás.

A magyar állam óvodai és általános iskolai oktatásra költött, GDP arányos kiadásai az EU-ban hátulról a harmadik legalacsonyabbak, mögötte csak Bulgária és Románia áll. A 2022. évi 1%-os kiadás nem lóg ugyan nagyon ki régió mainstream-ből, de dinamikájában határozottan csökkenő. Az alapfokú oktatás finanszírozása nem 2010-ben, hanem már 2005-2006-ban elkezdődött és – kis megszakítással – azóta is tart.

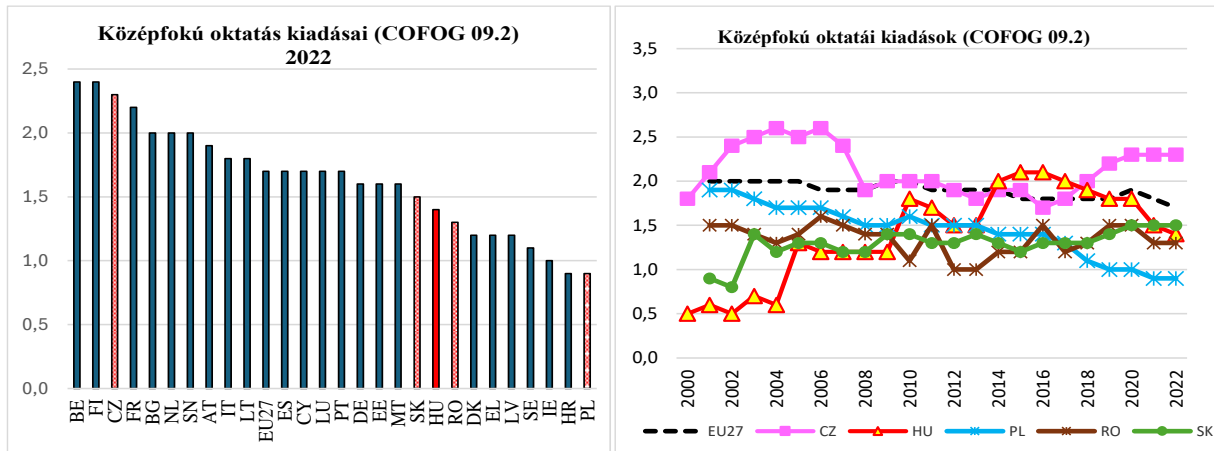
2001-ben a magyar alapfokú oktatási kiadások (a GDP 2,5%-a) az EU-ban még a harmadik helyen álltak, 2010-ben viszont már csak a 11. helyen (1,8%). Ez a leszakadás azóta is tart.

2024-ben ez a kedvezőtlen pozíció a tanárok béremelése következtében változhat, bár az oktatási bérfelzárkózás más országban is folyik, tehát a rangsorban elfoglalt magyar hely feltehetőleg nem változott lényegesen.

3.9.2. Középfokú oktatás

2022-ben a magyar GDP-arányos középfokú oktatási kiadások az EU-rangsorban a 19. helyen állt. A cseh kiadások ennél jóval magasabbak voltak, de még a szlovák is, a román és a lengyel kiadások alacsonyabbak.

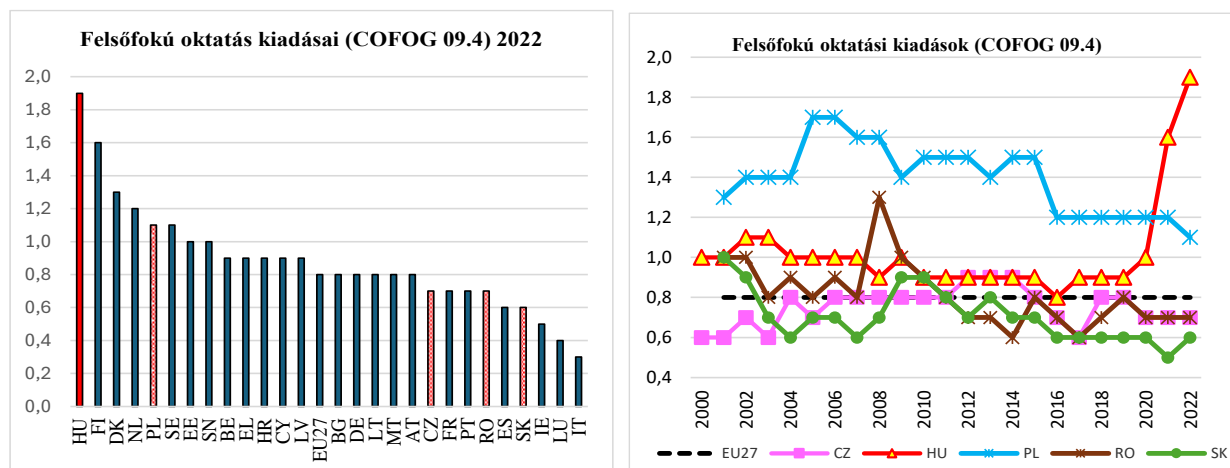

A magyar középfokú oktatás finanszírozása figyelemre méltó változáson mentek keresztül az elmúlt mintegy 20 évben. 2000-2016 között a GDP-arányos finanszírozás, ha nem is folyamatosan, de kisebb törésekkel, emelkedett, azóta viszont csökkent. A középfokú oktatásra költött magyar állami kiadások 2010-es évek közepén a régióban a legmagasabbak voltak, 2022-re azonban már közepesnek minősülnek.

3.9.3. Felsőfokú oktatás

Az alsófokú és a középfokú oktatással ellentétben a felsőfokú oktatásra költött állami finanszírozás az elmúlt időszakban meredeken emelkedett. A felsőfokú oktatásra költött GDP-arányos állami kiadások terén 2022-ben Magyarország az EU-rangsor első helyén állt. Ez az előkelő hely a 2021-22-ben bekövetkezett viharos változásoknak tudható be. A felsőoktatásra fordított állami kiadások a GDP arányában a 2019. évi 0,9%-ról 2022-re az 1,8%-ára emelkedett. Ez folyó áron durván 600 milliárd forintos plusz kiadást jelent a felsőoktatásra.

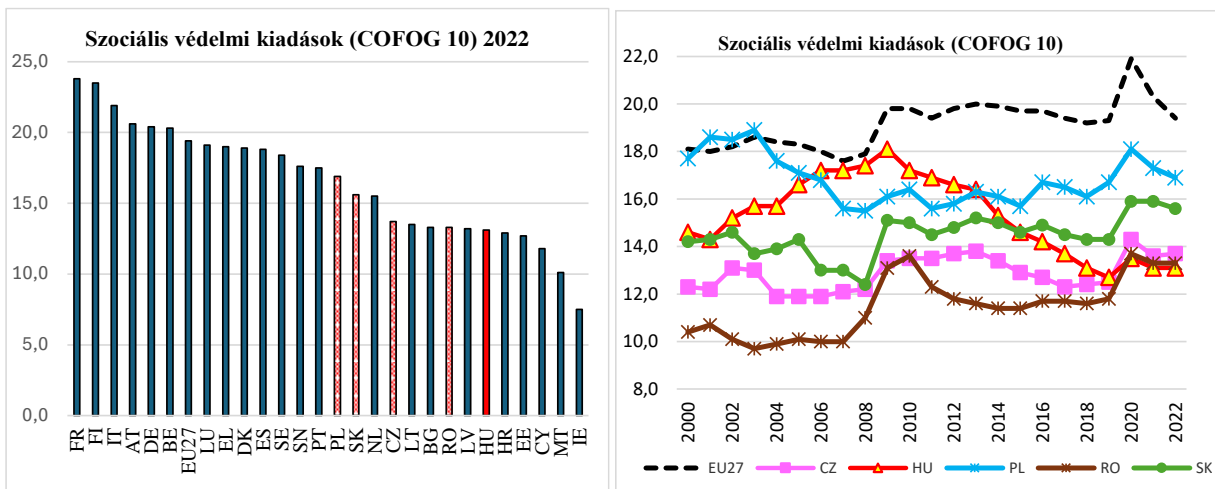
Ez a jelenség nyilván kapcsolatban áll az egyetemek kekvásításával, azaz a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokba való betagozásával. Mindazonáltal, az egyetemeknek történő vagyonátadás nem képezi a folyó kiadások részét, ezért a magyarázatot a finanszírozás más elemeiben kell keresni.

3.10. Szociális védelem

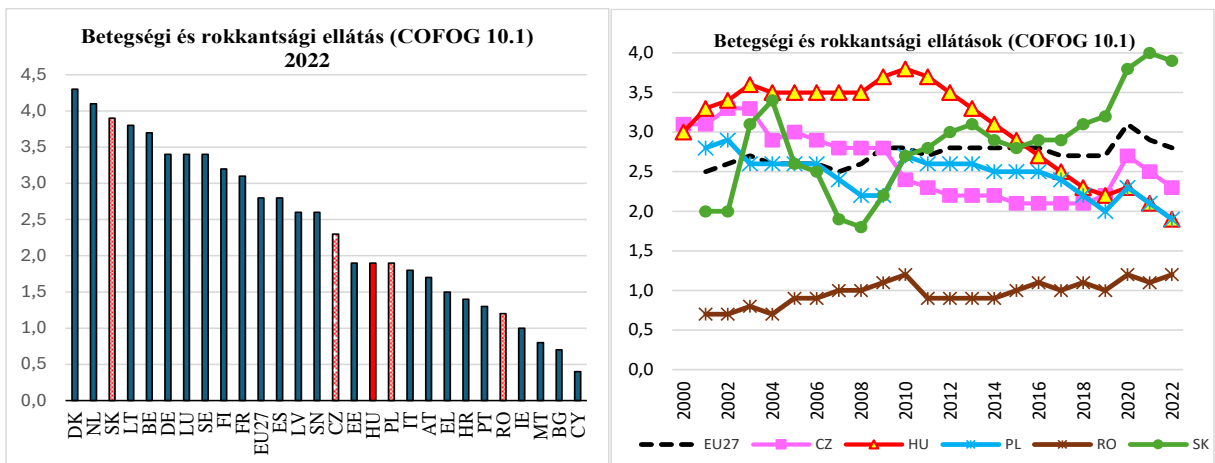
A szociális védelmi kiadások a betegségi és rokkantsági ellátásokat, az időskori ellátásokat (nyugdíj és özvegyi nyugdíj), a családtámogatásokat, a munkanélküliségi ellátást, valamint a társadalmi kirekesztés elleni intézkedések költségeit foglalja magában.

A GDP-arányos szociális védelmi kiadások összességét tekintve Magyarország 2022-ben az EU-rangsorban hátulról a 6. helyet foglalta el (2010-ben még a 13. helyen, azaz pontosan középen állt). Az elmúlt 2 évtizedben e téren is jelentős elmozdulások következtek be. 2000-2010 között emelkedett a szociális védelmi kiadások részaránya a GDP-ben, 2010-től kezdve azonban hanyatlásnak indult, 18%-ról 13%-ra csökkent. A többi régiós országban nem volt ilyen egyértelmű trend, inkább 2-3%-os éves ingadozás figyelhető meg. 2022-re a régióban a legalacsonyabb lett a szociális kiadások aránya a magyar GDP-ben.

3.10.1. Betegségi és rokkantsági ellátás

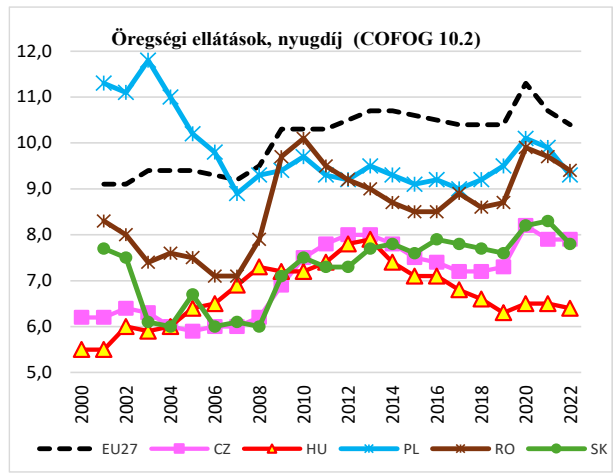
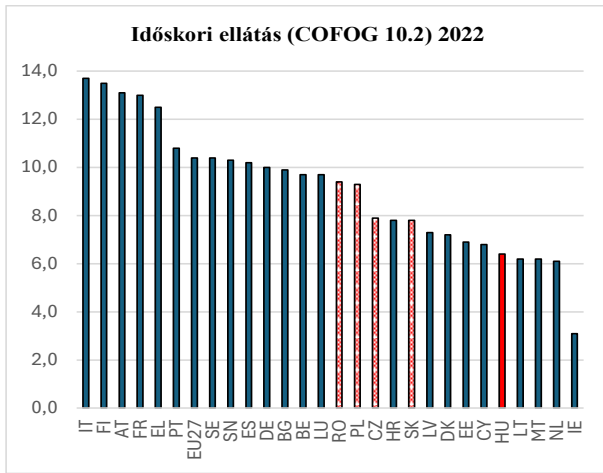
A betegségi és rokkantsági ellátás állami kiadásai terén Magyarország 2022-ben a 17. helyen állt. 2000-2010 között ezek a támogatások a GDP enyhén emelkedő részarányát tették ki, a GDP 3%-áról a 3,75%-ára nőttek. Ezzel meghaladták az EU-átlagot is. 2010 után azonban ez az ellátás meredek csökkenésnek indult, olyannyira, hogy 2022-re már mindössze a GDP 1,9%-át tette ki, ami a régióban inkább az alsóbb szintet képviseli.

4.10.2. Időskori ellátás (old age)

A nyugdíjak GDP-arányos részaránya terén Magyarország az EU-ban hátulról az 5. helyen állt 2022-ben. Mind az idősoros adatok mutatják, a nyugdíjak aránya a GDP-ben 2013-ban indult hanyatlásnak, és a régióban az utolsó helyre került. Ennek okai szerteágazóak, amelyekre itt nem térünk kell. Nyilvánvalóan szerepet játszik azonban ebben a svájci indexálás megszüntetése 2010-ben, aminek következtében a gazdasági növekedés (bizonyos nyugdíjprémium kifizetések ellenére) nem érvényesült a nyugdíjakban, ezért a nyugdíj kifizetések lemaradnak a GDP növekedéséhez képest.

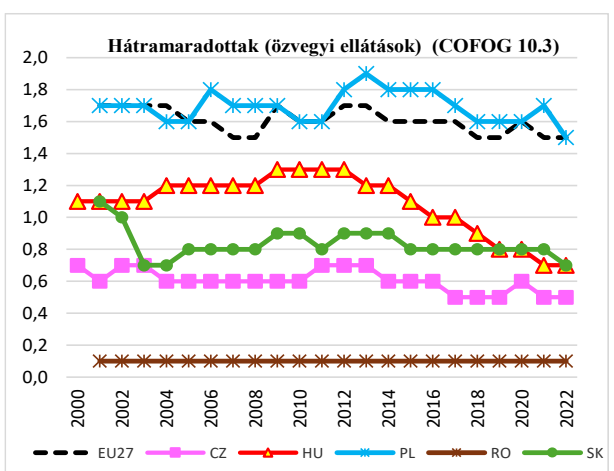
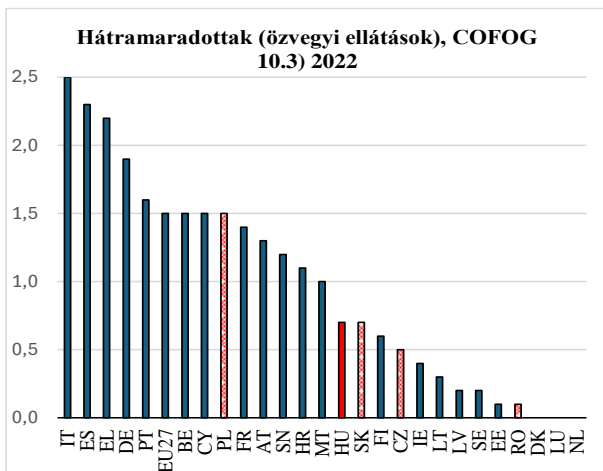
A régiós összehasonlításhoz hozzá kell tenni, hogy Lengyelországban és Romániában a nyugdíjak teljes vagy részleges módon adókötelesek, ez tehát felfelé torzítja a lengyel és a román adatokat. Magyarország utolsó helyét azonban ez nem befolyásolja.

4.10.3. Özvegyi ellátások

Hasonlóképpen csökkent az özvegyi ellátások aránya is a GDP-ben Magyarországon. 2022-ben a magyar részarány az országok sorában a középtájon helyezkedik el.

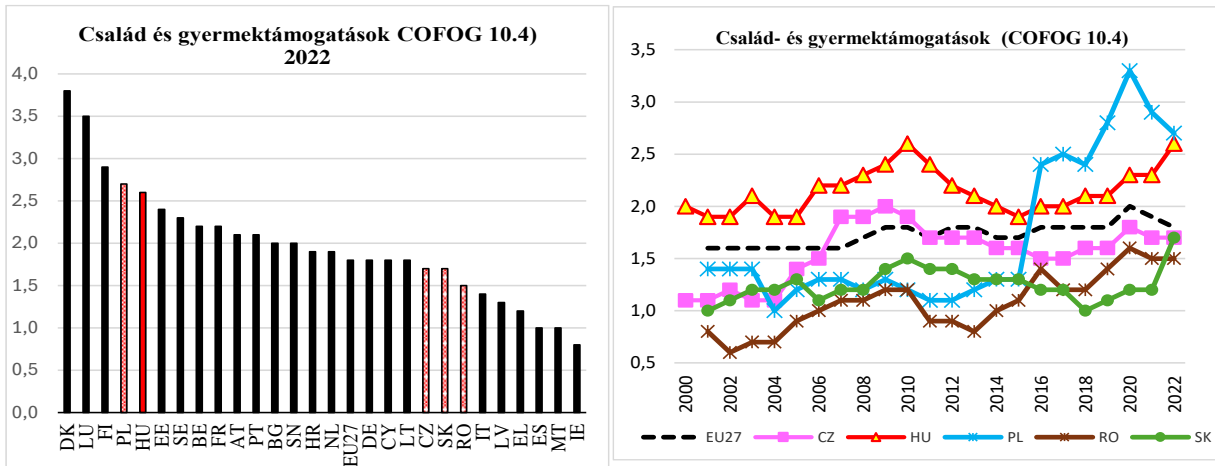
Az özvegyi nyugdíjak GDP-aránya az öregségi nyugdíjakkal párhuzamosan csökkent Magyarországon.

4.10.4. Család- és gyermektámogatások

A családok szociális támogatása nem csak pénzbeli, hanem természetbeni ellátást is jelent. Ide tartozik a családi pótlék mellett az anyasági és gyermekgondozási támogatás, rokkant gyermekek ápolása, árvaházi és nevelőszülői gondozás és számos egyéb támogatási forma.

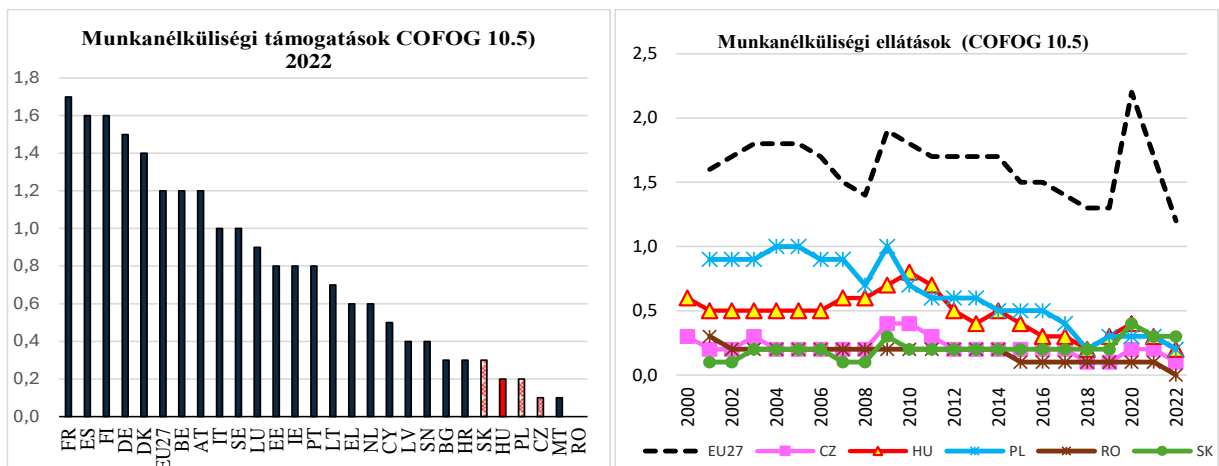
A család és gyermektámogatások terén Magyarország pozíciója lényegesen jobb, mint a nyugdíjak, illetve a betegségi és rokkantsági támogatások terén. A magyar családi támogatás GDP részaránya 2022-ben az 5. legmagasabb volt az EU-ban, és a régió országai közül csak Lengyelország előzte meg, pár tizedszázalékkal.

A magyar családtámogatás részaránya az elmúlt 2 évtizedben folyamatosan magasabb volt a régió átlagánál. 2010 után ez az arány csökkenésnek indult, az évtized közepe óta azonban ismét növekedésnek indult, ebben a gyermekgondozási támogatás kiterjesztése bizonyosan szerepet játszik. Fontos, hogy a családi adókedvezményt ez az adat nem tartalmazza, mivel ez a statisztika csak az állam **kiadásainak** a megoszlásáról szól, a bevételek elengedéséről nem.

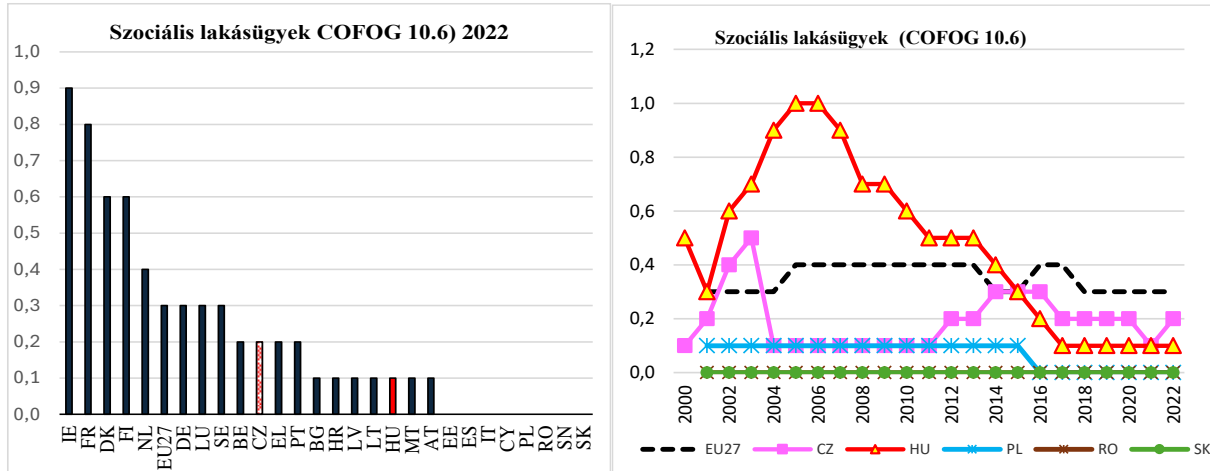
4.10.5. Munkanélküliségi ellátás

A munkanélküliségi járadék részaránya a GDP-ben Magyarországon, és a többi régiós országban is, az utolsó helyeken található az EU-rangsorban. 2010-ig Magyarország e téren még lényegesen kedvezőbb helyzetben volt. Azóta a munkanélküliségi járadék időtartamának a lecsökkentése következtében belesimult a régiós átlagba, 2022-ben a GDP mindössze 0,1%-át tette ki.

4.10.6. Lakhatási támogatások

Ez a pont nehezen határolható el a gazdasági kiadások között felsorolt lakásügyektől (COFOG 3.6). Az különbözteti meg a gazdasági ügyektől, hogy itt kifejezetten a szociálisan rászorultak lakhatási támogatásáról: lakbér-támogatás, jelzáloghitelek vagy kamatok fizetésének átmeneti vagy tartós segítése, alacsony költségű vagy szociális lakhatás biztosítása

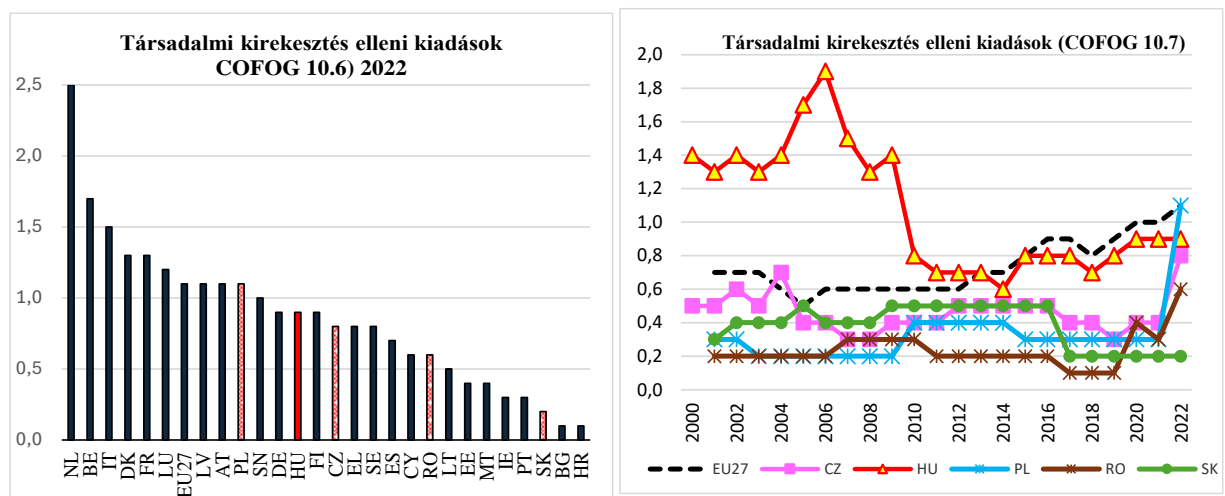
Kis súlyú tételről van szó, az egyes országok kiadása nulla és 0,9% között ingadozik. Magyarország 2005-ben még nem csak a régiós, hanem az EU-s rangsorban is az első helyen állt (1%-os kiadással). Azóta látványos zuhanás következett be.

4.10.7. Társadalmi kirekesztés elleni védelem (máshová nem tartozó elemek)

Ide tartozik: szociális védelem nyújtása pénzbeli és természetbeni ellátások formájában az áldozatok támogatása tűzvészek, árvizek, földrengések és egyéb békeidőszaki katasztrófák esetében; élelmiszerek, felszerelések és felszerelések beszerzése és tárolása.

egyéb szociális védelemmel kapcsolatos ügyek, amelyek nem tartoznak bele a többi szociális védelmi tételbe.

Magyarország az EU-s rangsorban közepén áll. 2006-ban még az első helyen állt mind a régióban, mind az EU-rangsorban.

Melléklet: Az állami kiadások szerkezetének fő- és alcsoportjai a COFOG statisztikában

01 ÁLTALÁNOS KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

- 01.1 Végrehajtó és törvényhozó szervek, pénzügyi és költségvetési ügyek, külügyek
- 01.2 Gazdasági segítségnyújtás más országok részére
- 01.3 Általános szolgáltatások
- 01.4 Alap kutatás
- 01.5 Az általános szolgáltatásokhoz kapcsolódó kutatás-fejlesztés
- 01.6 Máshová nem sorolható általános közszolgáltatások
- 01.7 Az államadóssággal kapcsolatos tranzakciók
- 01.8 A kormányzat alszektorai közötti, általános jellegű, funkcióhoz nem köthető transzferek

02 VÉDELEM

- 02.1 Katonai védelem
- 02.2 Polgári védelem
- 02.3 Külföldi katonai segítségnyújtás
- 02.4 A védelemmel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 02.5 Máshová nem sorolható védelmi ügyek

03 KÖZREND ÉS KÖZBIZTONSÁG

- 03.1 Közrend
- 03.2 Tűzvédelem
- 03.3 Igazságügy
- 03.4 Büntetés-végrehajtás
- 03.5 A közrenddel és közbiztonsággal kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 03.6 Máshová nem sorolható, a közrenddel és közbiztonsággal kapcsolatos ügyek

04 GAZDASÁGI ÜGYEK

- 04.1 Általános gazdasági, kereskedelmi és munkaügyek
- 04.2 Mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat és vízgazdálkodás
- 04.3 Fűtőanyag energia
- 04.4 Bányászat, feldolgozóipar, építőipar
- 04.5 Szállítás
- 04.6 Távközlés
- 04.7 Egyéb iparágak
- 04.8 Gazdasági ügyekkel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 04.9 Máshová nem sorolható gazdasági ügyek

05 KÖRNYEZETVÉDELEM

- 05.1 Hulladékkezelés
- 05.2 Szennyvízkezelés
- 05.3 Szennyeződés-menetesítés
- 05.4 Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem
- 05.5 A környezetvédelemmel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 05.6 Máshová nem sorolható, környezetvédelemmel kapcsolatos ügyek

06 LAKÁSÜGYEK ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÜGYEK

- 06.1 Lakásfejlesztési ügyek
- 06.2 Településfejlesztés
- 06.3 Vízellátás
- 06.4 Közvilágítás
- 06.5 A lakásügyekkel és települési infrastruktúrával kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 06.6 Máshová nem sorolható lakásügyek és települési infrastrukturális ügyek

07 EGÉSZSÉGÜGY

- 07.1 Gyógyászati termékek, készülékek és felszerelések
- 07.2 Járóbeteg ellátás
- 07.3 Fekvőbeteg ellátás
- 07.4 Közegészségügyi szolgáltatások
- 07.5 Az egészségüggyel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 07.6 Máshová nem sorolható egészségügyi szolgáltatások

08 SZABADIDŐ, KULTÚRA ÉS VALLÁSÜGYEK

- 08.1 Szabadidővel és sporttal kapcsolatos szolgáltatások
- 08.2 Kulturális szolgáltatások
- 08.3 Műsorszórás és kiadói szolgáltatás
- 08.4 Vallásügyek és egyéb közösségi szolgáltatások
- 08.5 A szabadidővel, kultúrával és vallásügyekkel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 08.6 Máshová nem sorolható szabadidő, kultúra és vallásügyek

09 OKTATÁS

- 09.1 Iskolai előkészítő és alapfokú oktatás
- 09.2 Középfokú oktatás
- 09.3 Középfok feletti, nem felsőfokú oktatás
- 09.4 Felsőfokú oktatás
- 09.5 Oktatási szinthez nem kapcsolódó oktatás
- 09.6 Oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások
- 09.7 Oktatással kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 09.8 Máshová nem sorolható oktatás

10 SZOCIÁLIS VÉDELEM

- 10.1 Betegség és rokkantság
- 10.2 Időskor
- 10.3 Hátramaradottak
- 10.4 Család és gyermekek
- 10.5 Munkanélküliség
- 10.6 Szociális jellegű lakásügyek
- 10.7 Máshová nem sorolható, társadalmi kirekesztés
- 10.8 Szociális védelemmel kapcsolatos kutatás-fejlesztés
- 10.9 Máshová nem sorolható szociális védelem